ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар рўзномаси

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 57 (7. 999) ◆ 1992 йил ◆ 23 март, душанба ◆ Нархи 1 сўм

КЕРАКЛИ ХОМ АШЁ

ЎЗИНГИЗГА маълумки, кейинги йилларда саноатда, қурилишда металл танқислиги яққол кўзга ташланиб қолди. Айниқса, қора ва рангли металларга бўлган эҳтиёж ортиб бормоқда. Тома-тома кўл бўлур деганларидек металл парчаларини тўплаш ва қайта ишлашга умумдавлат аҳамиятига молик муҳим иш деб қаралмоқда.

Металл парчаларининг иқтисодиётимизни ривожлантиришдаги ўрни ортиб бораётганлигини инобатга олиб умумтаълим мактабларида металломлар тўплаш ишларини кенг йўлга қўйиш мақсадга мувофиқ деб топилди. Масаланинг ғоят долзарблигини ҳисобга олиб Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирлиги металломлар тўплаш юзасидан махсус кўрсатмага мувофиқ ушбу иш билан яқиндан шуғулланувчи вазирликнинг марказий штаби тузилди.

Бундай штаблар, шунингдек, вилоятларда, шаҳар ва районларда ҳам ташкил этиладиган бўлди.

Саодат ОДИЛОВА.

РЕСПУБЛИКА ФУҚАРОЛАРИГА НАВРЎЗ ТАБРИГИ

Муҳтарам юртдошларим!

Мустақил Ўзбекистон янги умидлар билан фасли Наврўзга қадам қўймоқда.

Орзу-армонларимизни, мустақиллигимизни, бизни дунё тан олганини бугун гулга бурканаётган она табиатнинг ўзи кўриб турибди.

Келинг, ҳаммамиз ана шу Наврўз айёмида биргалашиб, қўлни-қўлга бериб, тақдирга яна бир бор раҳматлар айтайлик!

Халқимиз бошидан кечираётган қийинчилик ҳаммамизни ташвишга солмоқда. Лекин доно ва чидамли, насибаси бутун халқимиз билан бу оғир синовлардан ҳам ёруғ юз билан чиқишимизга ишончим комил.

Бугунги кунда эл-юртимизга тинчлик, осойишталик, ҳамжиҳатлик ҳаводек, сувдек зарур.

Ҳар бир фуқаро ўртасида дўстлик, меҳр-оқибат, имон, ҳалоллик, миллатлар аҳиллиги биз учун муқаддас бўлмоғи керак.

Қуръони Каримда инсонлар қайси миллат вакили бўлишидан қатъи назар ўзаро биродардир, деган пурҳикмат ғояни эъзозлаб, имонимизни бақувват қилайлик.

Тарихнинг ўзи омадимизни бериб турибди, қадрига етайлик. Бутун бойлигимизни ўз қўлимизга олдик. Бор бойлигимизга янги бойликлар қўшилмоқда. Янги-янги насибаларимиз мингбулоқ бўлиб, она замин бағридан фаввораде к отилиб чиқмоқда.

Табиат саҳоватини, борлиғини халқимиздан аямаяпти. Осмону замин ҳам йилдан-йилга мурувват қилиб келмоқда. Меҳнаткаш халқимиз бунга яраша тер тўкиб ҳалол меҳнат қилаяпти.

Буларнинг барчаси пок—ҳолис мақсадларимизга яраша Олло таолонинг бизга юбораётган эҳсонларидир. Оқ фотиҳаларнинг намоён бўлишидир. Аждодларимиз руҳларининг бизга мададкор бўлаётганидир.

Мен буюк ва қудратли, севимли ва азиз халқимга унинг бир фарзанди сифатида мурожаат қилиб айтаманки, ишонинг: кимнингки нияти пок бўлса, эл-юрт, халқ учун фидойилик билан холисона меҳнат қилса, албатта қайтади.

Ҳар кимнинг уйи, ҳар кимнинг хонадони, ҳар кимнинг оиласига файз бўлиб қайтади.

Бу муқаддас кунларда мен бунга ҳар доимдагидек ишонаман. Сиз, азизларни ҳам ишонишга чақираман.

Муҳтарам ватандошларим, жигарбандларим!

Барчангизни Наврўз билан яна бир бор муборакбод этаман.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ.

** Пойтахтимизда Наврўз тантаналари*

БИНАФШАЛАР БИЛАН ТУҒИЛГАН ҚЎШИҚ

САҲАРДАН осмоннинг ҳам чеҳраси ёришиб кетди. Ер юзига, хусусан Ўзбекистонимизга, Тошкентимизга ажиб тилла табассум билан ёйилди. Наврўз бугун. Бугун барча лаблардан ханда учадиган, юзларда меҳр қуёши порлайдиган кун.

Анвойи гулларга, чиройи ой билан ҳусн талашадиган гўзалларга тўла Халқлар дўстлиги майдони узра офтоб чарақлади. Унинг шуълалари майдонни тўлдирган паризодларнинг атлас либосларига туташди. Майдон узра гулхан ловуллаб кетгандек бўлди.

Ёшгина гўдак қўлларида бир бойлам гунафша билан одамларга қараб қўл силкитади:

— Гунафша, амаки, гунафша, холажон!..

113 ёшга кирган Мусо Шоҳимардон бобонинг эса юзларида қувончу кўзларида нам:

— Иншоолло, бу қувончларни ҳам кўрадиган кунлар бор экан. Шу кунларни кўрганимга шукр, кўзларим зиёсини олмаганингга шукр.

Майдон узра Ўзбекистон Республикасининг байроғи мағрур ҳилпирайди, гўё осмон ҳам, ер ҳам, қизлар эгнидаги атлас ҳам қуёш шуълалари ҳам бир қўшиқни — гўдак қўлидаги гунафшалар билан туғилган Наврўз қўшиғини куйлаётгандек.

Отилар энтикиб бағримдан қўшиқ,
Наврўз элларига йўғрилган қўшиқ.
Янграйди бaралла элга ҳамоҳанг,
Бинафшалар билан туғилган қўшиқ.

Карнай-сурнайларнинг сеҳрли садолари ҳавони зириллатди. Ноғораю чилдирмаларнинг такатуми самони тўлдирди. Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулҳошим Муталов, Бош вазир ўринбосари, Наврўз умумхалқ байрамини ўтказиш республика ташкилий комитетининг раиси Эркин Самандаров, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси ўринбосари Борис Бугров, Тошкент шаҳар Ҳокими Атхамбек Фозилбековларни тантанага йиғилганлар қизғин олқишладилар. Эркин Самандаров шаҳар аҳлини Наврўз билан қутлаб Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг табригини ўқиб эшиттирди. Шаҳар ҳокими Атхамбек Фозилбеков барчани Наврўз — янги йил билан табриклади.

Майдон ўртасида оппоқ либосдаги оқлик кунларига етган Она Табиатнинг сиймоси унинг дил сўзлари айниқса барчани мутаассир қилди: «Болаларим, бу кунларга етганлар бор, етмаганлар бор. Ўйнанглар, кулинглар». Шундан сўнг майдонга ўз дугоналари билан сабзаворий либос кийган Гулбаҳор, ўз жўралари билан Наврўзбек ташриф буюрди. Икки севишган қалбнинг тимсоли бўлган ёшларни Она Табиат алқади, бахт тилади. Байрам тобора жўшқин тус олди. Куйларга рақслар, рақсларга қўшиқлар уланиб кетди. Рақкосалар гўё осмондан узилиб ерга тушган юлдуздек хиромон этдилар. Уларнинг елларда селпинаётган ҳарир либослари кишилар дилидаги шалолаларга монанд эди.

Хуш-нохуш йўллардан ўтдик минг шукур,
Меҳнатда тақдирни битдик минг шукур.
Ўлмай бу кунларга етдик минг шукур —
Бинафшалар билан йўғрилган қўшиқ.

Наврўз тантаналари агар узук бўлса, олис йиллардан гўё бизгача юриб етиб келган табаррук ота-боболаримизнинг майдонда пайдо бўлиши шу узукка кўз бўлди. Мирзо Улуғбек, Нодира, ҳазрат Навоий, Бобурлар, мард аёл Тўмарисларнинг оташин сўзлари юракларга тўлқин солди.

Шаҳримиз маҳаллаларининг миллий қадриятларимизни намойиш этиб майдонни тўлдириб ўтиши, айниқса, ўзгача шукуҳ бахш этди. Зеро, Наврўз шу қадриятларимизни ҳам кўкларга кўтарган, илҳомлантирган табаррук байрамдир. Чавандозларнинг, карвонларнинг майдонга ташрифи эса худди Буюк ипак йўлининг байрамга туташ бўлганини эслатди.

Олам тўла гул эди гўё. Рақкосалар — гул, одамлар — гул, дарахтларда — гул, ҳар қадамда гул. Мабодо тепадан қараганимизда Халқлар дўстлиги майдони, фавворалари кўкка сапчиган Ўзбекистон миллий боғи бир бутун гулзор қиёфасини олганига амин бўлардик.

Гулларни оламга ифор деб сочди,
Хуш келибсан элга баҳор, деб сочди,
Қанчалар фараҳбахш наҳор деб сочди —
Бинафшалар билан йўғрилган қўшиқ.

Наврўз — гина, адоватлар унут бўладиган кундир. Ҳамма бир-бирига меҳр қўлини чўзадиган, бу қўллар дўстлик, биродарлик учун маҳкам бирлашадиган кундир. Миллий боғимиздаги байрам дастурхонлари атрофида сумалак тотган масрур чеҳраларни кўриб, бир қувнасангиз, бир ёнда озарбайжон, бир ёнда уйғур, бир ёнда корейс, бир ёнда қозоқ биродарларимизнинг санъатини кўриб, бир қувнайсиз. Мусиқалар кўкни тутиб янграган, хушовоз хонандаларнинг қўшиқлари самони яшнатган, дорбозларнинг мардона ўйинларидан юрак увушган... Йўқ бир мен эмас, энг зукко муаррих ҳам бу тантаналарнинг асл манзарасини чизиб беролмас.

Боя Наврўзни қуёшга монандладим. Шу қуёшнинг 11 нури шаҳримиздаги ўн бир майдонга тантаналарни етаклаб кетди. У ерларда ҳам ҳар бир район меҳнаткашларининг байрами бўлиб ўтди. Гўё Халқлар дўстлиги майдони улкан бир денгизу ўн бир майдондаги шодликлар унга қуйиладиган ирмоқлар эди. Бутун шаҳар ушбу кун тўйхона бўлди. Ўйнамаган одам, куйламаган юрак қолмади.

Оҳиста тун чўкди. Шаҳар узра миллионлаб чироқлар порлади. Худди денгиз тўлқинларидек гувиллаётган майдонлар узра қўшиқлар парвоз этаверди. Рақсларга рақслар уланаверди.

Наврўз ёққан гулхан барчани бир-бирига меҳрибон қилгани рост бўлсин! Наврўз билан бизга келган қўшиқ асло сўнмасин! Одамлар чеҳраси офтобдек чарақласин! Ҳар кунимиз Наврўз бўлсин.

Тун-кунни тенг этган Наврўз шаънига,
Шоирлар шеър битган Наврўз шаънига,
Оламни яшартган Наврўз шаънига
Бинафшалар билан туғилган қўшиқ.
Ёғийларга олам тангу тор бўлсин,
Наврўз бўлсин ҳар кун, навбаҳор бўлсин,
Тинмасин ҳеч қачон мангу бор бўлсин
Бинафшалар билан туғилган қўшиқ.

Темур УБАЙДУЛЛО.

⊙ СУРАТЛАРДА: Тошкентда Наврўзи олам тантаналари.

Рустам Шарипов суратлари.

ОРОМГОҲДАГИ «ГУЛИСТОН»

ЎРТА Осиё кабеллар ишлаб чиқариш бирлашмасидаги кичик корхоналар сони яна биттага кўпайди. Гулистон номи билан аталадиган бу корхона Оҳангарон район, Лошкарак қишлоғида жойлашган дам олиш масканида ташкил қилинди. Яъни, илгариги пансионат кичик корхонага айлантирилди. Шунингдек, оромгоҳ фаолиятини яхшилаш мақсадида келгусида бу ерда чорва фермасини ташкил этиш ҳам режалаштирилмоқда. Ферма маҳсулотлари оромгоҳ эҳтиёжлари учун зарур бўлган гўшт, сутларнинг маълум қисмини таъминлаши кўзда тутилади.

Садриддин ШАМСИДДИНОВ.

ҚУВНОҚ ТОМОШАЛАР

ТОШКЕНТ давлат оперетта театри репертуарида талайгина қувноқ томошалар бор. Таниқли ўзбек бастакори Энмарк Солиҳов мусиқа басталаган «Қувноқ гуноҳкор» опереттаси ҳам театр мухлисларининг севимли томошаларидан бирига айланган.

Завқ-шавқ билан томоша қилинадиган мазкур постановкадан олинган қизиқарли саҳналар яқинда томошабинларга яна тақдим этилди.

Гап шундаки, театр санъат аҳли ўзига хос томоша янглиғ концерт-спектаклни саҳналаштирди. Ушбу саҳна кўринишларини тайёрлаш учун асосан уч постановкага мурожаат қилинди. «Қувноқ гуноҳкор»дан ташқари «Баҳорим қалдирғочи» ва «Чайладаги жаннат» опереттаси ушбу томошадан ўрин олди.

Бастакорлардан А. Берлин, В. Казенинлар мусиқалари асосида постановка қилинган бу опереттаpлар ҳам театр саҳнасида кўпдан бери ўйнаб келинмоқда.

Санъат кошонаси бу каби театрлаштирилган бошқа томошаларни ҳам тайёрлашни режалаштириб қўйди.

Анвар АЛИБОЕВ.

* «02» хабар беради

1992 йил 9 мартдан 15 мартгача шаҳримиздаги жиноятлар сони 365 тага етди ва уларнинг 241 нафари «иссиғида» фош этилди.

● 11 март куни кечки пайт 25-ёнилғиларни қуйиш станциясидан 2106 маркали «Жигули» автомашинаси ўғирлаб кетилган. Давлат автомобиль назорати йўл патруль хизмати ходимлари Эшматов ва Алимбетовларнинг зудлик билан кўрган чора-тадбирлари туфайли машина топилди. Машинани олиб қочишда шубҳа қилинган 1961 йил туғилган, муқаддам судланган М. қўлга олинди.

● Шу куни Талабалар шаҳарчасида Тошкент Давлат дорилфунуни толибасини тан жароҳати етказиш билан қўрқитиб, унинг 1000 сўмини тортиб олганлар. Собир Раҳимов район ички ишлар бўлими ходимларининг сайъ-ҳаракатлари билан ушбу қабиҳона талончилик очиб ташланди. Талончилик қилганликда айбланиб педагогика билим юртининг икки ўқувчиси — 20 ва 16 ёшлик қизлар... қўлга олинди.

● 18 февраль эрталаб Ж. Обидова кўчасидаги уйлардан бирининг деразасини нотаниш аёл чертиб, хонадон соҳибларидан телефон орқали «Тез ёрдам» машинасини чақириши учун ижозат беришларини сўраган эди. Бироқ кўча эшиги очилгач, уй ичига тўсатдан бешта эркак бостириб кириб, хонадон бекасини савалаганлар, унинг уйқудаги турмуш ўртоғини боғлаб, уйдаги бор пул ва қимматбаҳо буюмларни олиб жуфтакни ростлаб қолганлар. Калтак зарбаларидан уй бекаси — Киров район халқ таълими бўлимининг мудираси шу жойнинг ўзида вафот этган. 12 мартда шаҳар ички ишлар бошқармасининг жиноят қидирув бошқармаси ходимлари талончиликда иштирок этган беш кишини ушлашга муваффақ бўлдилар. Талончиларнинг уч нафари илгари судланган эди. Шунингдек, уларнинг олтинчи шериклари ҳам аниқланди, уни ушлаш чора-тадбирлари кўрилди. Ҳозир юқоридаги қабиҳ жиноят бўйича тергов ишлари кетмоқда.

Шаҳар ички ишлар бошқармасининг матбуот гуруҳи.

Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

⊙ Наврўзга бағишланиб 14 март куни «Мустақиллик, тинчлик, меҳр-мурувват» шиори остида ўтказилган умумхалқ ҳашарига якун чиқарилди. Ҳашарда республика бўйича 8 миллион 610 мингга яқин киши иштирок этди. Шу куни қарийб 242 миллион 679 минг сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилди, 21 миллион 203 минг сўмликка яқин пудрат ишлари бажарилди. Умумхалқ ҳашарида жами 26 миллион 224 минг сўмга яқин пул ишлаб топилди. Шундан қарийб 8,5 миллион сўм меҳнат жамоалари ихтиёрида қолди.

⊙ Туркия Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Волкан Чотур жаноблари 20 март куни Тошкентга келди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ 20 март куни Киевда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги давлат бошлиқлари кенгашининг навбатдаги мажлиси ўтказилди. Унга Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов раислик қилди. Ҳамдўстлик давлатларининг раҳбарлари кун тартибидаги 21 та масаладан 17 тасини муҳокама қилиб, улар бўйича бир қарорга келдилар. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги давлат бошлиқлари кенгашининг навбатдаги мажлисини Тошкентда ўтказишга қарор қилинди.

⊙ 21 март куни Татаристонда давлат мақоми тўғрисида референдум ўтказилди. Овоз беришда иштирок этган 2 миллион 132 минг 351 кишининг 61,4 фоизи Татаристон давлат мустақиллигига муносабати тўғрисидаги саволга ижобий жавоб берди.

⊙ Грузия Давлат кенгаши республика Қуролли кучларига ҳақиқий ҳарбий хизматга чақириш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу чақирувни 1992 йил апрель-май ойларида ўтказиш мўлжалланмоқда. Грузия Қуролли кучларига икки йиллик ҳақиқий ҳарбий хизматга тахминан 25-30 минг кишини чақириш режаланяпти.

⊙ Москва шаҳар статистика комитетининг маълумотларига кўра, 1991 йил февралига нисбатан 1992 йил февралида Москвада нарх-наволар ўрта ҳисобда 12,3 бараварга ошган.

⊙ Россия ҳукумати матбуотни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш масаласини кўриб чиқяпти. 120 та федерал нашрларга 5,5 миллиард сўмлик моддий ёрдам кўрсатиш режаланмоқда. Бироқ, молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш кўзда тутилаётган оммавий ахборот воситалари орасида «Правда», «Рабочая трибуна», «Советская Россия» рўзномалари йўқ.

⊙ «Роснефтепродукт» бирлашмаси иқтисодчиларининг ҳисоб-китобларига кўра, Россияда нефть ва кўмирга эркин нарх-наво белгиланса, бир литр бензин 20 сўм, 1 киловатт электр қуввати эса 6 сўм бўлиши мумкин.

ХОРИЖДА

⊙ Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шу йил апрель ойи охирида Афғонистон бўйича конференция ўтказишни режалаяпти. Ўтган чоршанба куни телевидение орқали ҳамюртларига мурожаат қилган Афғонистон Президенти Нажибулло ўз хоҳишига кўра ҳокимиятни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти воситачилигида тузиш мўлжалланаётган ўтиш ҳукуматига беришга тайёр эканлигини айтди.

⊙ Болгария Вазирлар Кенгаши Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида таълим олаётган ўз талабаларига ойига 30 доллар, аспирантларга эса 42 доллар стипендия бериш тўғрисида қарор қабул қилди. Болгар студентлари ўз мамлакатларининг Москвадаги элчихонасида очлик эълон қилганларидан сўнг шундай қарор қабул қилинди. Авваллари болгар талабаларига 350 сўм, аспирантларга эса 450 сўм берилаётган эди.

⊙ 1991 йил охирига келиб Америка Қўшма Штатлари аҳолисининг сони 253 миллион кишини ташкил этди.

⊙ Ўтган йил туғилган японияликлар ўртача 79 ёш умр кўришлари тахмин қилиняпти. Умуман келгусида энг узоқ умр кўрадиганлар шу мамлакатда кўпроқ бўлиши мўлжалланмоқда.

⊙ Литва матбуотида бу республиканинг собиқ Бош вазири Казимире Прунскене 1980 йилда Давлат хавфсизлик комитети маҳкамалари билан ҳамкорлик қилишга розилик берган ҳужжат эълон қилинди.

* Спорт

МУСОБАҚАЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

ҲУНАР-техника билим юртлари ва мактаб ўқувчилари учинчи спартакиадаси дастурига киритилган мусобақалар бу йил республикамизнинг бир қатор шаҳарларида ўтказилмоқда. Аввал хабар қилганимиздек, мусобақаларда талабалар спортнинг 23 тури бўйича ўзаро куч синашаяптилар. Чирчиқ шаҳридаги баскетболчи йигитлар беллашувида Тошкент шаҳри командаси биринчи ўринни эгаллади. Ҳамшаҳарларимиз етти учрашувнинг барчасида ғалаба қозондилар. Етти ўйиннинг бештасида ғолиб келган фарғоналиклар иккинчи, Навоий шаҳри вакиллари эса учинчи ўринни эгаллашди.

19 мартдан буён Чирчиқ шаҳрида баскетболчи қизлар ўзаро куч синашишяпти. 20 мартдан бошлаб эса Тошкентда қишлоқ, Урганчда шаҳар боксчилари, Самарқандда қишлоқ ва Қаршида шаҳар эркин курашчилари мусобақалари давом этмоқда. Термизда шаҳарликлар самбо кураши бўйича спартакиада биринчилиги учун куч синашишмоқда.

КУЧЛИЛАР — ҒОЛИБ

ШАҲРИМИЗДА 100 катакли тахтада ўйналадиган халқаро шашка бўйича Ўзбекистон биринчилиги олий лига беллашувлари давом этмоқда. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, мусобақаларда жуда кучли шашкачилар қатнашишмоқда. 14 спортчи орасида халқаро гроссмейстерлар Н. Мешчанский, Б. Симонян, халқаро мастер С. Давидов, Ўзбекистоннинг кўп марта чемпиони С. Гуляевлар бор. Ҳозирча 4 ўйинда ғалаба қозониб, битта партияни дуранг ўйнаган Давидов турнирда пешқадамлик қилмоқда. Шу куни барчанинг эътиборини халқаро гроссмейстерлар Мешчанский ва Симонян баҳси ўзига тортди. Деярли тенг ўтган ушбу беллашув дуранг натижа билан тугади. Мусобақалар кеча якунланди.

Исак БИРБРАГЕР.

* *ХДП: бошланғич ташкилотларда*

ТАШАББУСКОРЛИК МАЪҚУЛЛАНДИ

Бир қатор корхоналарда хом ашё ва зарур асбоб-ускуналар танқислиги сабабли маҳсулот ишлаб чиқариш мароми издан чиқиб, инқирозга юз тутаётган ҳозирги шароитда 2-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасида самарадорлик ортиб, моддий манфаатдорлик тобора яхшиланмоқда. Ўтган йил якунларига кўра бирлашма ишчи-хизматчиларига сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришдан олинган фойда ҳисобидан нафақат ўн учинчи, ҳатто 14 ва 15-маош берилди.

Шуниси қизиқки, 1991 йил декабрда Ўзбекистон ХДПсининг бирлашмадаги бошланғич ташкилоти ва касаба уюшмаси комитети ишчи-хизматчиларнинг 15-маошига бериладиган маблағнинг 225 минг сўмига давлат ва жамоа хўжаликларидан шартнома асосида қишга сақланадиган сабзавот маҳсулотлари харид қилдилар. Бу маҳсулотлар ишчи-хизматчиларга 15-маош ҳисобидан тарқатилди.

Бирлашмада ўтган йили умумий маҳсулот ишлаб чиқариш суръати 1990 йилга нисбатан мақтанарли бўлмаса ҳам халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш 113,2 фоизга етди. Мутахассисларнинг бутун диққат-эътибори хом ашё топишга қаратилди. Тегишли ташкилотлар билан шартнома асосида иш юритиш йўлга қўйилганлиги ўз самарасини кўрсата бошлади.

— Янги иқтисодий жараён шароитида ишлаб чиқаришнинг эски усули қўл келмай қолди ,— дейди бирлашма бошланғич партия ташкилоти котиби Толиб Жўраев. — Биз жамоада янги усулни шакллантира бошладик. Цех ва участкаларга эркинлик бердик. Ишчилар шартнома асосида ишлай бошладилар. Ишлаб чиқариш жараёнини асосан бир сменага кўчираяпмиз. Ҳозир 3-цехимизнинг ишчилари тўлиқ бир сменада ишламоқдалар. Бирлашмада ишлаётган 2 мингдан кўпроқ ишчининг 320—330 нафаригина айни кунларда иккинчи сменада фаолият кўрсатмоқда, холос.

Цех ва участка жамоаларига маҳсулот ишлаб чиқаришда мустақиллик берилгач, ишга бўлган муносабат ижобий томонга кескин ўзгарди. Бор хом ашёдан тежамли ва самарали фойдаланишнинг ташаббускорлари сафи ортиб бораверди. Ишда ва маҳсулотимизда сифат ўсиши сезила бошлади. Шу туфайли биргина ўтган йилда ишлаб чиқарган маҳсулотларимиз ҳисобидан фойда олиш режаси 151 фоизга бажарилди. 17,5 миллион сўм фойданинг 1,5 миллион сўми меҳнат жамоамизни ижтимоий муҳофазалаш ишларига сарфланди. Одамларнинг меҳнатдан моддий манфаатдорлиги ошди. 1991 йилнинг тўртинчи чорагига келиб бирлашмамиздаги ҳар бир ишловчининг ўртача маоши 702 сўмга тўғри келди. Бу 1990 йилнинг сўнгги чорагидагига нисбатан 2,9 баравар кўпдир.

Ҳақиқатан ҳам моддий манфаатдорлик ишга бўлган муносабатни белгиловчи асосий омил ҳисобланади. Аввалги пайтларда участка ва цех бошлиқларининг гоҳо иш ўрнида бўлмаслиги ишчилар учун дам олиш эди. Ишчилар ўзларини гўё бошлиқлар учун ишлаётгандек ҳис этар эдилар. Чунки, у вақтда маош ҳамма учун баравар эди-да. Янгича усулда эса кимнинг қандай ишлаганлиги кичик жамоа бўлган участка ва цехда ойнадек равшанлашмоқда. Яхши ишлаб, сифатли маҳсулот берган ишчи мўмай даромад олаяпти. Ким ишга панд берса, конвейер ҳаракатини дақиқалаб тўхтатиб қолса ўзининг чўнтагига зарар келтираверяпти.

— Илгарилари цех ва участкаларнинг бошлиқларига нисбатан бежизга талабчанликни кучайтириб, уларга кетма-кет огоҳлантириш, жиддий огоҳлантиришлар ҳамда бошқа маъмурий чоралар кўриб юрган эканмиз, — дейишди Ўзбекистон ХДПси аъзоларидан бирлашма бош муҳандиси, шаҳар Кенгаши депутати Бахтиёр Иноғомов ва таъминот бўлими бошлиғи, район Кенгаши депутати Ҳасан Усмоновлар. — Қуруқ, таъсирсиз талабчанликлар ҳеч қачон ҳозирги иқтисодий мустақиллик пайтидагидек самара бера олмаган. Буни ўз тажрибамиздан англаяпмиз. Эндиликда биз қанчалик ишчиларни хом ашё билан таъминласак, улар шунчалик кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга эришаяптилар. Биргина январь ойида ўтган йилнинг январига нисбатан 116,6 фоиз кўп халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга эришдик. Ишлаб чиқариш суръати ўсиши билан ишчиларнинг ўртача ойлик маоши 1100 сўмга тўғри келди. Биз, бу кўрсаткични йилнинг биринчи ярмида 1500 сўмга етказмоқчимиз.

Дарҳақиқат, 2-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси партия ташкилотига уюшган Ўзбекистон ХДПсининг 58 аъзоси, шаҳар ва район Кенгашининг 4 депутати ҳозирги вақтда ишчи-хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида бирлашмада молия масалаларидан тортиб, ишлаб чиқариш асбоб-ускуналарини такомиллаштириш, хом ашё сарфини кескин камайтириш, янги дастгоҳлар сотиб олишгача бўлган барча ишларда ташаббускор бўляптилар.

6-цехнинг устаси, район Кенгаши депутати Наима Умарова, 5-цех ишчиси, Ўзбекистон ХДПси район ташкилоти кенгаши тафтиш комиссияси аъзоси Муҳаррам Каримова, бирлашма раҳбарининг маҳсулот сифати ишлари бўйича ўринбосари, бошланғич партия ташкилоти ижроия бюроси аъзоси Мирғани Негматов ва бошқаларнинг ташаббуси ҳамда аралашуви билан ишчи-хизматчиларнинг ҳар бирига кунига 5 сўмдан тушлик пули берила бошланди. Бирлашма жамоаси тайёрлаган пойабзаллар ўз фирма магазини орқали шу ерда ишлаётганлар учун 50 фоиз миқдорида арзон нархда сотилиши йўлга қўйилди.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси Чилонзор район ташкилоти Кенгаши ижроия бюросининг 19 февралдаги йиғилишида 2-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси бошланғич ташкилотига уюшган Ўзбекистон ХДПси аъзоларининг бозор иқтисодиётига ўтиш даврида меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялашга қўшаётган ҳиссалари масаласи муҳокама этилди. Бошланғич партия ташкилоти бирлашма касаба уюшмаси комитети билан ҳамкорликда меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялашда юқорида қайд этилганидек муайян ишларни амалга оширганлиги бюро йиғилишида алоҳида қайд этилди.

Ўтган йили бирлашмада ҳар бир ишчи-хизматчига қишга етарли сабзавот маҳсулотлари ғамлаш учун 400 сўмдан пул тақсимланганлиги, янги оила барпо этаётган йигит-қизларга 3000 сўмдан, пенсияга кузатилаётган қарияларнинг ҳар бирига 1000 сўмдан ёрдам маблағи берилаётганлигини бюро йиғилиши маъқуллади. Райондаги бошқа саноат корхоналари бошланғич партия ташкилотларига 2-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси партия ташкилотининг меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялашдаги тажрибасидан кенг фойдаланиш вазифаси топширилди.

Ҳозир Толиб Жўраев етакчилигидаги бошланғич ташкилотга уюшган Ўзбекистон ХДПси аъзолари бирлашмадаги 400 ўринли ошхона таомлари тури ва сифатини янада ошириш, ётоқхонада маиший хизмат кўрсатишни кучайтириш, 27-махсус ҳунар-техника билим юрти талабаларини ишлаб чиқариш ускуналари иши билан таништириш ва касб ўрганишини такомиллаштириш билан амалий шуғулланмоқдалар. Ишлаб чиқаришга муҳандис ва усталар томонидан таклиф этилган янгиликларни дадил жорий этишга ойдин йўл очмоқдалар. Шартнома асосида ишлаётганларнинг меҳнатдан моддий манфаатдорликлари тағин ҳам ортишига эришиш учун ҳамма чораларни кўраяптилар.

Худойназар ҒОЙИБОВ.

* *Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт*

ТАНҚИСЛИКДАН ҚУТИЛИШ ЙЎЛЛАРИНИ ИЗЛАЯПМИЗ

«Юлдуз» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси 50 йиллик бой тарихга эга. Ўтган йиллар давомида корхона ривожланиб замонавий ишлаб чиқаришлардан бирига айланди. Ҳозир унинг таркибида бош корхонадан ташқари учта фабрика ва учта кичик филиал мавжуд. Уларда 4,5 мингдан ортиқ ишчи ва хизматчилар меҳнат қилишади. Уларнинг кучи билан ўтган йили 188,6 миллион сўмлик халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқарилди. 25 миллион сўмлик соф фойда олинди. Янги йилнинг икки ойи давомида эса 49 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлашга эришилди. Бу белгиланган режадагидан анча ортиқ. Ҳозирги бозор иқтисодиёти ҳукм сураётган оғир шароитда корхонанинг тўла қувват билан ишлаши, режаларни ортиғи билан уддалаб, ижобий натижаларга эришишига нималар омил бўлмоқда? Буни бирлашма бош директори Абдуваҳоб Тошпўлатов шундай шарҳлайди:

— Одамлардан фақат меҳнат талаб қиладиган вақтлар ўтиб кетди. Ишда унум ва қўним бўлсин, деган раҳбар аввало ишчиларга ғамхўрлик қилади, уларнинг яхши ишлаши учун етарли шароитларни яратиб беради.

Шу куни биз корхонада чиндан ҳам юқоридаги сўзларга амал қилинаётганлигининг шоҳиди бўлдик. Бирлашмада ишчиларга бир нечта ошхона, новвойхона, қаҳвахоналар хизмат кўрсатмоқда. Таомлар сифатли. Нархи ҳам айтарли қиммат эмас. Маъмурият тушлик учун ҳар бир кишига 5 сўмдан пул ажратмоқда.

— 21 март — Наврўз кунидан бошлаб овқат пулини 10 сўмга етказдик, — дейди директор сўзини давом эттириб. — Бундан ташқари ҳар кунги йўлкира ҳақи учун ҳам 5 сўмдан берияпти. Яна бир қувончли гап. Наврўз айёмидан бошлаб етти соатлик иш кунига ўтамиз. Ўйлайманки, бу аёлларимиз учун янада қўл келади. Иш соатидан ютилган вақтни улар бола тарбиясига, маданий-маиший ишларга, рўзғор юмушларига сарфламоқдалар.

Ишчиларнинг маошини оширишга ҳам катта эътибор берилмоқда. Ҳозирда уларнинг ўртача ойлик пули 1100—1200 сўмни ташкил қиляпти. Лекин бу билан чекланмаймиз. Яқин ойлар ичида бу миқдорни 1,5 — 2 минг сўмга етказиш ниятимиз бор.

Бирлашма ўзининг тўртта боғчасига эга. Уларда 500 дан ортиқ кичкинтой тарбияланади. Умуман корхонада боғча муаммоси тўла ҳал этилган.

Бош корхона ҳовлисидан ўрин олган озиқ-овқат ва сабзавот дўконларида кундалик эҳтиёж учун зарур бўлган маҳсулотлар топилади. Ундан ташқари бу ерда Марказий универсал дўкони филиали хизмат кўрсатмоқда. Унда аёлларнинг турли кийим-кечаклари сотилади.

Режаларнинг ортиғи билан уддаланиши ва сифатли маҳсулот тайёрланишининг яна бир омилини техника тараққиёти билан боғламоқ керак. Шу нуқтаи назардан қараганда сўнгги йилларда корхонада бу хусусда ҳам анча ўзгаришлар юз берди. Ишлаб чиқариш цехларидан Германия, Япония, Чехословакия, Польша каби мамлакатларда тайёрланган қатор янги ускуналар ўрин олди.

— Техника тараққиёти туфайли ишчиларимизнинг оғири енгил бўлди. Олдин бир неча киши бажарадиган жараёнларни ҳозир бир ишчи бемалол уддалай олади, — дейди бирлашма кадрлар бўлимининг бошлиғи Тоҳир Собитов. — Ишчиларнинг малакасини ошириш ва ёш кадрлар тайёрлаш ҳам эътибордан четда қолмаяпти. Бу ишда бизга ўзимизга қарашли ҳунар-техника билим юрти, Абдураҳмонов номли енгил саноат техникуми ҳамда Тошкент тўқимачилик ва енгил саноати олийгоҳи яқиндан ёрдам бермоқда. Маҳсулот сифатини яхшилаб, тежамкорликка риоя қилаётганимиз ҳам ўз самарасини бермоқда.

Агар шартномачилар ўз ваъдаларини бажарганларида корхона бундан ҳам яхшироқ натижаларга эришиши мумкин эди. Буни ишчилар ҳам ўз сўзларида эътироф этишмоқда. Биргина мисол: корхона шартнома бўйича бир йилда фақат Россиянинг ўзидан 1 миллион 360 минг метр мато олиши керак эди. Афсуски, ўтган йили бу кўрсаткичга тўла эришилмади. Шу йилнинг икки ойида эса 300 минг метр ўрнига у ердан ҳаммаси бўлиб 14 минг метр маҳсулот олинганлигини айтсак манзара яна ҳам ойдинлашади.

— Хайриятки, Минск, Литвадан келаётган маҳсулотларда узилиш сезилмаяпти, — дейди Тоҳир Собитов. — Лекин излаган имкон топаркан. Ҳарқалай маҳсулот етишмаяпти, деб қўл қовуштириб ўтирмаяпмиз. Маҳаллий саноат корхоналари қувватидан иложи борича фойдаланишга ҳаракат қиляпмиз. Бизга бу борада бирлашма билан турдош бўлган Фарғона, Марғилон, Хоразм корхоналари яқиндан ёрдам бермоқда. Шу туфайли конвейерларимизда янги кийимлар тури пайдо бўлмоқда. Масалан, улар қаторига аёллар учун тикилаётган замонавий плаш ва курткаларни киритиш мумкин.

Бирлашма маъмурияти чет эл фирмалари билан алоқа қилиш ва ҳамкор корхоналар тузиш йўлида ҳам тинимсиз изланмоқда. Америка ва Афғонистон билан қўшма корхона тузиш ишлари аллақачон бошлаб юборилган. Бунинг учун бирлашманинг тажриба цехи танлаб олинди. Ҳозир бу ерда кенг миқёсда таъмир ишлари олиб борилмоқда. Ҳамкор корхона яқин ойлар ичида ишга тушади. Шунингдек, Эрон билан ҳам музокаралар олиб борилмоқда. Корхона вакилларининг бу мамлакатга сафарини яхши ишнинг бошланиши деб тушунмоқ керак.

— Бирлашма меҳнат аҳлини иш билан бандлик даражаси ҳам ошиб бормоқда, — дейди Тоҳир Собитов.—Фикримнинг исботи учун корхонанинг Янги йил арафасида ишга туширилган 12-цехини айтиб ўтмоқчиман. 70 ўринли бу ишлаб чиқаришда ҳар куни 40 — 50 дона эркакларнинг костюм ва шимлари тикиб чиқарилмоқда. Ғазалкентда 50 ишчи ўрнига эга бўлган яна бир корхонани ишга туширишга тайёргарлик кўрилмоқда.

Бирлашманинг кенг ва ёруғ цехларини кезиб, меҳнат жараёни ва ишчиларнинг кундалик юмушлари билан танишдик. Тикув машиналари атрофини тўлдириб ўтирган хотин-қизлар ўз ишларига шу қадар берилиб кетишганки, бир зум улар эътиборини ўзингга жалб этишга журъат этолмайсан. Цех бошлиғи Лариса Панова билан суҳбатлашамиз.

— Бизнинг 7-цехимиз илғор ишлаб чиқаришлардан саналади, — дейди у бизга тушунтириш бериб. — Иш икки сменада ташкил қилинган. 360 тикувчи бир кунда мингга яқин костюм ва шим тайёрлаб беради. Иш конвейер усулида ташкил қилинган.

2-тикув цехида мураббий ишчи Назира Собирова билан танишиб қолдик. У ўттиз йилдан бери шу корхонада ишларкан. Опанинг қизлари — Фотима ва Зуҳралар ҳам бугун оналари билан ёнма-ён ишламоқда.

— Ўтган йили 700—750 сўмдан маош олардим. Бу йил бу кўрсаткич икки бараварига кўтарилди, — дейди у бизга. — Очиғини айтсам ўз касбини севган кишининг иши ҳамиша юришаверади. Яна бир гап. Ҳадеб танқислик ва етишмовчиликдан нолиб юравермай кўпроқ самара келтирадиган даражада ишлаган маъқул.

Албатта ушбу мақолани ўқиган муштарийларда бирлашма қувватини сусайтирмай ишлаётган бўлса, нега, шаҳримиздаги дўкон пештахталарида у ишлаб чиқарган маҳсулотлар кўринмайди, борди-ю, пайдо бўлган тақдирда ҳам нега бир зумда харидорлар томонидан талаб кетилади? — деган фикрлар туғилиши мумкин. Бу саволни корхона маъмурияти шундай изоҳлайди.

— Икки ойда 72 минг донадан зиёд эркак ва аёлларнинг костюмларини ишлаб чиқардик. Маҳсулотларимизни мунтазам равишда шаҳримиздаги Универсал дўконларига чиқариб турибмиз. Танқисликнинг боиси чет эл корхоналаридан келтириладиган турдош буюмларнинг камайиб кетганлигидан, деб ўйлаймиз. Қолаверса, бу етишмовчиликка баъзи қўли эгри савдо ходимлари ҳам «ҳисса» қўшмоқдалар.

Бу фикрга биз ҳам қўшилгимиз келди. Чиндан ҳам корхона имконият даражасида ишламоқда. Шундай экан, бу йўлдаги танқисликка барҳам берилади, деб ўйлашга ҳақлимиз. Зеро, бугун бирлашмада чиқарилаётган 45 турдаги маҳсулотларнинг харидоргирлиги ва уларга бўлган талабнинг ортиб бораётганлиги корхона меҳнат аҳлидан янада фидойи бўлишни, бугун кечагидан унумлироқ ишлашни талаб этади.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

СУРАТЛАРДА: бирлашма ишчилари ҳаётидан лавҳалар.

Холмат Мирзакаримов суратлари.

* *Мутахассис изоҳлайди*

СОЛИҚ ОЛИШДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

Яқинда матбуотда Ўзбекистон Республикасининг «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни эълон қилинди.

Тошкент шаҳар давлат солиқ бошқармасининг бошлиғи Пошша Имомқулиев муштарийларимиз илтимосига кўра ҳукумат солиқ сиёсатидаги энг жиддий ўзгаришларга тушунтириш беради:

— Бу ўзгаришлар акциз солиғи, корхоналар даромади ва мол-мулки, қўшилган қиймат, республикадан ташқарига олиб чиқиб кетилаётган хом ашё ресурслари ва маҳсулотларга, экспорт-импортга, жамоа хўжаликлари меҳнатига ҳақ тўлаш фондига солинадиган солиқларга тааллуқлидир.

Қонуннинг тўртинчи моддасида корхоналарнинг қайси даромадига солиқ солиш базаси камайтирилиши ҳақида сўз боради. Моддий ва унга тенглаштирилган ўзга харажатлар, шунингдек мажбурий тўловлар чегириб ташлангандан сўнг мулкчиликнинг барча шаклидаги корхоналарнинг даромадларига 18 фоиз ставка бўйича солиқ солинади. Айрим ҳолларда бу ставка пасайтирилиши (энг камида 12 фоизгача) ёки оширилиши (кўпи билан 30 фоизгача) мумкин. Бироқ бу ўзгартишлар учун Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарори бўлиши керак. Ҳозирнинг ўзида банклар, уларнинг филиаллари ва ваколатхоналари, давлат тасарруфида бўлмаган тижорат-суғурта ташкилотларининг даромадларига 30 фоиз ставка бўйича солиқ белгиланган. Видеокўрсатувлар, кимошди савдолари, казинолар, пул ютуғи чиқадиган ўйин автоматлари, давлатга қарашли бўлмаган идоралар ўтказадиган лотерея ўйинлари ва оммавий концерт тадбирларидан олинадиган даромадларга эса 60 фоиз ставка бўйича солиқ солинмоқда.

Қўшма корхоналар даромадларидан олинадиган солиққа келганда бунда ҳамма нарса корхонага сарфланган маблағ ҳиссасининг миқдорига боғлиқдир. Агар қўшма корхона устав фондида чет эл капиталининг улуши 30 фоиздан камни ташкил этса, одатдаги 18 фоиз ставка бўйича солиқ олинади. Агар чет эл капиталининг улуши 30 фоиздан кўп бўлса 10 фоиз ставка бўйича солиқ олинади.

Шунингдек, корхонанинг акциялар бўйича олинган дивидендлардан тушадиган даромадига ҳамда ўзга корхоналарнинг устав фондига киритган капиталдан олган бошқа даромадларига 15 фоиз ставка бўйича солиқ солинади.

— Пошша Алиевич, кўпчилик муштарийларимизни қўшилган қийматга солинадиган солиқ қизиқтирмоқда. Бу ҳақда батафсилроқ тўхтасангиз.

— Қўшилган қийматга солинадиган солиқ аниқлаб, молларни сотиш, ишлар бажариш ва хизматлар кўрсатиш жараёнида янгидан яратилган қийматдан келиб чиққан ҳолда соф даромаддан олинади. Маҳсулот, бажарилган ишлар ва кўрсатилган хизматларни реализация қилиш оборотлари солиқ сотиш объектларидир. Ўзи ишлаб чиқарган молларни ҳам, четдан сотиб олинган ва четда тайёрланган молларни ҳам сотиш оборотларига солиқ солиниши кўзда тутилган. Молларни бевосита пул тўламасдан бошқа молларга (хизматларга) айирбошлаш ҳам сотиш оборотларига киради. Хайрия фаолиятидан бошқа ҳолларда қўшилган қийматга солинадиган солиқ 30 фоиз қилиб белгиланган.

— Сотиладиган молларнинг натура ёки қиймат ифодасидаги ҳажмига акциз солиғи жорий этилди. Қонунда эса бу борада муфассал сўз бормайди...

— Вазирлар Маҳкамаси махсус қарор билан акциз солиғи солинадиган моллар рўйхатини ва солиқ миқдорларини белгилайди. Улар қаторига вино, арақ, шампанское, сигареталар, гилам, коньяк, вино, заргарлик буюмлари ва бензин каби моллар киради.

— Корхоналарнинг мол-мулкига солинадиган солиқ ярим фоиз қилиб белгиланганлиги маълум. Аммо бугунги кунда нарх-наво муттасил ўзгариб турган, жиҳозлар эса эскириб бораётган бир пайтда мол-мулк қийматини қандай аниқлаб бўлади?

— Қонуннинг 36-моддасида бу ҳақда тўлиқ тушунтириш берилган. Шунинг учун корхонанинг молия бўлимлари ходимлари бу моддани синчиклаб ўрганиб чиқишлари зарур.

— Қонунда корхона ва ташкилотларга у ёки бу солиқ турлари юзасидан бериладиган имтиёзларга катта ўрин берилган:

— Ҳа, бу имтиёзлар анчагина. Масалан, даромад солиғини олиб кўрайлик. Асосий ходимларнинг умумий сонида ногиронлар камида 50 фоиз, ўрта мактаб ўқувчилари ва ҳунар-техника билим юртининг талабалари камида 75 фоиз бўлган корхоналар даромад солиғи тўлашдан озод этиладилар. Бу солиқдан протез-ортопедия буюмлари ишлаб чиқаришга, ногиронларга протез ишлаб чиқаришга ихтисослашган ногиронларнинг корхоналари, жамоатчилик ташкилотлари томонидан ташкил этилган ишлаб чиқаришлар, даволаш, ишлаб чиқариш устахоналари, қатор жамоатчилик ташкилотлари (Қизил Ярим ой, уруш ва меҳнат фахрийлари, маданият, байналмилалчи жангчилар хайрия ташкилотлари, ёшлар жамғармалари ва ҳоказолар) ҳам озод этилади. Шу билан бирга олий, ўрта махсус ўқув юртлари, ҳунар-техника билим юртлари қошидаги корхоналар ҳам даромад солиғи тўламайдилар. Аммо уларнинг даромадлари ўқувчи-ёшлар ижтимоий маиший шароитларини яхшилашга сарфланадиган бўлиши керак. Солиқдан шаҳар йўловчилар ташиш транспорти, ўз фойдасини ободонлаштириш, меҳмонхона хўжалигини ривожлантириш учун сарфлаётган корхоналар, йўлларни таъмирлаш ва сақлаш бўйича ишлардан тушадиган даромадлар ҳам озод қилинади.

— Маълумки, яқин вақтгача янги ташкил этилаётган тузилмалар учун ҳам имтиёзлар мавжуд эди.

— Амалда бу имтиёзлар сақланиб қолди. Янги корхоналар улар рўйхатга олинган кундан бир йил давомида улар учун белгиланган ставканинг 25 фоизи миқдорида солиқ тўлайдилар. Иккинчи йил эса солиқнинг 50 фоизи тўланади. Ушбу имтиёз аввал амал қилиб турган корхоналар, уларнинг филиаллари ва тармоқ бўлинмалари асосида тузилган корхоналари учун, шунингдек, корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар ҳузурида тузилган, улардан ижарага олинган ускуналар ёрдамида ишлаётган корхоналарга тааллуқли эмас. Айни пайтда янги ташкил этилаётган корхоналар раҳбарлари қонуннинг ушбу кўрсатмасини ёдларида тутишлари керак: «Корхона фаолияти уч йиллик муддат ўтмай туриб тўхтатилган тақдирда солиқ суммаси унинг бутун фаолият даври учун тўла миқдорда ҳисобланади».

— Илтимос, қонуннинг «Солиқдан вақтинча озод этиш» моддасини батафсилроқ тушунтириб берсангиз.

— Ихтирочиликни рағбатлантириш ва ишлаб чиқариш жараёнини такомиллаштириш учун қуйидаги чора кўзда тутилган: патент эгаси бўлган корхона шу корхонадаги ихтирони қўллашдан даромад олса (ҳатто валюта ҳисобида) бу даромадларга ихтиро қўллана бошланган кундан бошлаб солиқ солинмайди. Яна бир муҳим қоида. Айтайлик, хорижий қатнашчининг устав фондидаги улуши 30 фоиздан ортиқ бўлган қўшма корхона ташкил этилади. Агар шу корхона қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва қайта ишлаб чиқаришга, халқ истеъмоли моллари, бинокорлик материаллари, тиббиёт ускуналари, қишлоқ хўжалиги, енгил ва озиқ-овқат саноати учун машиналар ва ускуналар ишлаб чиқариш, иккиламчи хом ашёни ва рўзғор чиқиндиларини қайта ишлашга ихтисослашган бўлса икки йил давомида даромад солиғи тўламайди.

Бу имтиёзлар қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, халқ истеъмоли моллари ёки бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш билан шуғулланадиган ўз корхоналаримизга ҳам тааллуқлидир. Бу ишлаб чиқариш тузилмаларини шакллантириш учун рағбатдир.

Хайрия фаолияти билан боғлиқ корхоналарга белгиланган имтиёзларни ҳам алоҳида таъкидлаш керак. Корхона раҳбарлари янги қонуннинг 12-моддасини диққат билан ўрганиб чиқсалар фойдадан ҳоли эмас. Қариялар ва ногиронлар уйлари, мактабгача тарбия болалар муассасалари, маданият ва спорт иншоотлари, уй-жой қуриш, атроф-муҳитни соғломлаштириш, авария-қутқариш хизматлари моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, ўсмирларни касб-ҳунарга ўргатиш, илмий-ўқув адабиёти чоп этишга сарфланган маблағлар солиқ солиш базасини камайтириш ҳуқуқини беради.

Қўшилган қийматга олинадиган солиқ имтиёзлари ҳам мавжуд. Бу имтиёзлар экспорт қилинадиган моллар, экспорт қилинадиган молларни ташиш, ортиш, тушириш, йўловчилар ташиш (шу жумладан шаҳар атрофидаги поездларда ҳам), уй-жой-коммунал хизматлари, суғурта операциялари, қарз бериш, омонатлар бўйича операциялар, валюта муомаласи ва айрим бошқа соҳаларга тааллуқлидир. Қонунчилик соҳасида кўрсатиладиган хизматлар, қатор маиший хизматлар, тиббий санаторий-курорт, соғломлаштириш хизматлари, ногиронларга хизмат кўрсатиш ҳамда протезлаш билан боғлиқ хизматлар ҳам солиқ имтиёзларига эга.

Суҳбатдош Нодир КАРИМОВ.

* *Сўраган эдингиз...*

«БЕХАТ» ТАХАЛЛУСЛИ ШОИР

Навоий, Бобур, Бону, Мунис каби адабий тахаллуслар борлигини ким билмайди дейсиз. Аммо Бехат, яъни саводсиз, ўқимаган деган маънони англатувчи тахаллус билан ижод қилган шоир ҳам ўтган экан. Шу ҳақда билмоқчи эдик.

Нодира Ғозиева, Алишер Тўраев, мактаб ўқувчилари.

Бехат тахаллуси билан халқ ўртасида ном қолдирган шоирнинг асл исми Аҳмад, фамилияси Охунов, лақаби Борбандир. Аҳмад Охунов 1873 йилда Бухорода камбағал оилада туғилади, 1943 йилда вафот этади. Унинг Октябрь инқилобигача бўлган ҳаёти хору зорликда ўтади. Ҳатто ўқиб, савод чиқариш имкониятига эга бўлмаганлиги учун ҳам ўзига камтарона тахаллус қабул қилади.

АҚЛНИНГ ЎЛЧОВИ БОРМИ!

Ақлли кишиларнинг мияси катта бўлади, деган гаплар бор. Бу фаразми ёки ҳақиқатми? Агар имкони бўлса далиллар билан маълумот берсангиз.

Собир Қорабоев, меҳнат фахрийси.

Бу қисман тўғри. Масалан, юқори даражадаги маймуннинг мияси ўртача 550 грамм келса, ўрта ёшли одамнинг мияси ундан икки марта оғир. Чунки одам ақл, фаросати туфайли бутун жонзотлардан устун туради. Зеро, одамларда ҳам оғирлик, яъни катталик жиҳатидан бош мия бир-биридан фарқ қилади. Масалан, Тургеневнинг мияси икки килограммдан сал оғирроқ келган — 2012 грамм, Павловнинг мияси — 1653, Менделеевнинг мияси эса 1571 грамм. Шуниси ҳам қизиқки, машҳур киши Гамбетнинг мияси 1160, Франснинг мияси эса атиги 1017 грамм келган бўлса, унча ақлли бўлмаган бир маҳмадонанинг мияси оғирликда (2850 грамм) биринчи ўринни эгаллаган.

«ТЕМИР ЁМҒИР»ЛАР

Ҳурматли муҳарририят! Яқинда ўғлим мактабдан бир гап топиб келди. Унинг айтишича бир пайтлар осмондан темир ёққан эмиш. Очиғи, ҳеч ишонгим келмайди. Ёки шундай ҳодиса қайд этилганми?

Зуҳра Мирсолиева, уй бекаси.

Бизнинг сайёрамиз осмон дарбадарларини унчалик меҳмондўстлик билан кутиб олавермайди: одатда улкан метеоритлар атмосферанинг қалин қатламига кириб бориши билан портлаб кетади ва Ер юзига «метеорит ёмғири» бўлиб тушади. Бу каби энг кўп «ёмғир» 1947 йилнинг 12 февралида Сихотэ-Алиннинг ғарбий тоғ тизмалари устига ёққан бўлиб, бу ҳодиса кучли гумбурлаган портлаш овози билан содир бўлган ва 400 километрли радиусда ёрқин олов шари кўриниб турган. Зудлик билан етиб келган экспедиция ҳаммаси бўлиб умумий оғирлиги 27 тонна келадиган 3500 дан ортиқ темир бўлакларини йиғиштириб олганлиги маълум.

Самад ШОДМОНОВ тайёрлади.

Адабиёт ва санъат

• Шахсий фикр

МЕЗБОН ТАШВИШИ

(Мустақил Ўзбекистоннинг биринчи халқаро киноанжумани хусусида)

ЎТГАН йилнинг октябрь ойида кинематографик ҳаётимиз, жумладан Тошкент халқаро киноанжумани билан боғлиқ бўлган масалалар юзасидан турли фикрлар юрган эди. Ўша куз кунлари зудлик билан ҳал этиш зарур бўлган муаммолардан айримлари ҳозир — баҳор палласида ўз ечимини топмоқдаки, бу ҳол бизни ҳам қувонтирмоқда, ҳам ташвишга солмоқда. Қувонтирган жойи шундаки, бир вақтда катта анжуман ўтказиш масаласи ҳамда киночилар ассоциациясини қайта таъсис этиш муаммолари кўрилмоқда. (Биз ҳам ўз мулоҳазаларимизда масалани шу тарзда қўйган эдик). Ташвишли жойи шундаки, уч қитъа — Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари миқёсида ўтказилиши кўзда тутилган кино кўригига саноқли ойлар қолди. Бу давр ичида (яъни октябрь ойигача) ижодий, иқтисодий, техник, ташкилий масалаларнинг барчасини ҳал этиб бўлармикин?

Хорижга таклифнома юборишдан бошлаб меҳмонларни ва уларнинг фильмларини эсон-омон жўнатишгача бажариш лозим бўладиган ишларнинг ўзи ниҳоятда нозик, мураккаб бўлиб, кўп меҳнат ва вақтни талаб этади. Лекин таклиф этишдан олдин анжуманнинг янги шароитдаги Низомини пухта ўйлаб, тайёрлаш керак. Чунончи, шаҳримизга кимлар, қандай фильмлар билан келиши керак? Ёки айрим мамлакатлар фақат делегациялари билан иштирок этишларига ҳам рухсат берилар?! Делегация Ўзбекистонга келишга имкон тополмаса, эҳтимол фильмларини юбориш билан чекланарлар?.. Тошкент экранида кўрсатиладиган асарлар қандай шиорга жавоб бериши керак? Янги шиор Истиқлол, ҳуррият, янгиланиш, уйғониш, мустақиллик қадриятлар тикланиши, биродарлик, осойишталик, аҳиллик каби тушунчаларга асосланиши ўз-ўзидан маълум. Бинобарин, танлаб олинадиган фильмлар шундай — мустақил Ўзбекистонда баралла янграйдиган янги шиорга жавоб бериши талаб этилади. Турли қитъалардаги ўнлаб мамлакатларда шундай янги фильмлар топилармикин? Бундай савол туғилар экан, демак шаҳримизга юбориладиган фильмлар 1991 ёки 1992 йилдагина эмас, кейинги 5—6 йилда яратилган бўлиши, бошқа халқаро анжуманларда иштирок этган бўлиши ҳам мумкиндир!? Бу ҳол низомда акс эттирилиши лозим топилса, демак, мамлакатларга мутахассислар барвақт бориши ва кўп фильмларни кўриб Тошкент экрани учун танлашни бошлаб юбориши зарурдир!? Бунинг учун эса бугун ўша мамлакатларга таклифномалар юборилиши ва дипломатик йўллар билан ҳамда шахсий алоқалардан фойдаланиб йирик кино арбобларини шаҳримизга келишини таъминлашга эришиш зарур. Фестивалнинг обрўсини машҳур актёр, истеъдодли режиссёр, бой продюссер, матбуотнинг йирик арбоблари кўп жиҳатдан белгилаб беришини ёдда сақлайлик! Дарвоқе, таклифномаларни араб алифбосидаги сўзлар билан безаймизми ёки одатга кириб қолган кириллицадан яна фойдаланамизми? Бундай саволлар жуда кўп. Уларга жавоб топиб бўлармикин ҳозир? Улардан яна бир нечтасини рўзнома муштарийларига эслатайлик.

Ўзбекистоннинг янги мадҳияси тайёр бўладими, сўзлари элга манзур бўладими, куйи ҳар бир хонадонга тарқалиб ватандошларимизнинг дилига жо бўлишга улгурадими? Анжуманга АҚШдаги, Германиядаги ва бошқа юртларимиздаги ўзбеклар — ватандошлардан вакилларни таклиф этамизми? Уларнинг анжумандаги иштироки қандай бўлади?.. Анжуманда мусобақа, рақобат руҳи бўлмаслигини кўзда тутсак, совринларни йўқ қилишимиз, ҳар бир фильмни мукофотлашимиз зарурдир! Ўзбекистон қандай фильм билан иштирок этиши мумкин анжуманда? Ўша кўрикнинг биринчи куниёқ намойиш этилиши керак бўлган асарнинг эстетик шакли гўзал, мазмуни теран бўлиши ҳамда халқимизнинг бугунги кунини ёки ўтмишининг ёрқин саҳифаларини таърифлаши керакдир! Бундай асар, аминманки, ҳозир йўқ. Демак, уни бунёд этиш керак... Эҳтимол, неча йилдан бери экранга кўчишга имкон тополмаётган «Лайли ва Мажнун» сценарийси (муаллиф Нурилло Отахонов) устида эрта-индин иш бошланару октябрга қадар тайёр бўлар! ...Эндиликда ўлкамизда меҳмонларни ўзимиз таклиф этиб кутиб олиб уйимизнинг тўридан жой бериб мезбонлик бурчимизни бажаришга киришар эканмиз, хорижий мамлакатда бўлаётган анжуманларни кўришимиз, ўрганишимиз, улардан сабоқ олишимиз зарурдир! Бу ўринда гап кимлардандир андоза олиш, кимгадир тақлид қилиш ҳақида эмас, халқаро миқёсдаги кино кўригининг эстетик, сиёсий савияси ҳақида, қолаверса иқтисодий масалаларни ҳал этиш йўллари ҳақида кетаяпти. Шу боис, эрта-индин барча халқаро кинофестивалларнинг раҳбарлари билан узвий (доимий ишлаб турадиган!) алоқалар ўрнатилиши, 2—3 кишидан ташкил топган делегациялар таклифномалар, Тошкент анжуманининг янги низоми билан Деҳли, Токио, Теҳрон ва бошқа кинокўриклар маъмуриятларига юборилишини таъминлаш керакдир...

Таклифларимизнинг айримларинигина бугун жамоатчиликка билдиришга қарор қилдик. Анжуманнинг катта ташкилий қўмитаси, эҳтимол, бу масалалар юзасидан иш бошлагандир, тадбир қўллаётгандир. Бизга, матбуотга бу ҳақда тўлиқ маълумот етиб келмагани туфайли айрим мулоҳазаларимизни баён этишга ботиндик. Ниятимиз мезбонлик хизматини яхши ўташ. Шу боис барча муаммоларни бугун ҳал этишимиз зарур. Эртага кеч бўлади.

Ҳамидулла АКБАРОВ,
санъатшунос.

КИТОБ ҲАФТАЛИГИ

ЖУМҲУРИЯТ болалар кутубхонасида улуғ айём Наврўзга аталган «Болалар ва ўсмирлар китоб ҳафталиги» иш бошлади. Ундан кўзда тутилган мақсад жажжи адабиёт ихлосмандларининг китобга бўлган қизиқишини янада оширган ҳолда, уларни ўзбек муаллифлари асарлари билан яқиндан таништиришдан иборатдир.

Мактаб ўқувчилари бир ҳафта давомида халқимизнинг қадимий урф-одатлари, бой анъаналарини ҳикоя қилувчи ва турли йилларда яратилган китоблар билан яқиндан танишадилар. Дунё халқларининг Наврўз тантаналарини қандай нишонлаши борасида батафсил маълумотга эга бўлишади.

Ойгул РАЙИМОВА.

БУЛОҚБОШИ БИЛАН УЧРАШУВ

ЎЗБЕКИСТОН Фанлар академиясининг Алишер Навоий номидаги адабиёт илмгоҳида сиёсатшунос ва ҳуқуқшунос олим, шоир, муҳожирликдаги ватандошимиз Эргаш Шермат (Булоқбоши) билан учрашув бўлиб ўтди. Учрашувда фалсафа ва ҳуқуқ, иқтисод, адабиёт ва тилшунослик илмгоҳларининг ходимлари, шунингдек бошқа қизиққан кишилар иштирок этишди.

Кечани адабиёт илмгоҳининг директори, профессор Тўра Мирзаев кириш сўзи билан очди. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг биринчи котиби Жамол Камол, Президент Кенгашининг аъзоси Шукрулло, адабиётшунос олимлардан Матёқуб Қўшжонов, Наим Каримов, Шерали Турдиевлар Булоқбоши ҳаёти ва ижоди ҳақида фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Кеча сўнгида Эргаш Шермат Булоқбоши йиғилганларнинг саволларига жавоб берди, ижод намуналаридан ўқиди.

Дамир ИСЛОМОВ.

РАҚС ШОИРАСИ

БУ РУБЪИ маскун оёқлари остидан учқун сачратган, кўкдан юлдуз узиб олишга қодир, ақлу ҳушни ўғирлаган не-не ўйинчиларга гувоҳ бўлмаган! Мақсудали Раққос, Бидиёршум, Маҳкам Ҳофиз, Мукаррама Турғунбоева, замондош санъаткорлардан Галия Измайлова, Қундуз Миркаримова, Маргарита Оқилова, Малика Аҳмедова, Қизлархон Дўстмуҳамедова, Маъмура Эргашева, Дилафрўз Жабборова, Феруза Солиҳова... Не бахтки, шу олтин силсилада хореографиямизнинг кенжа авлодига мансуб Дилором Раҳматжон қизи Шукуржонованинг алоҳида ўрни бор. Унинг гўзал, руҳафзо, кўзларни қамаштирувчи, нафис рақслари қайси мухлис қалбини энтиктирмаган, «жаз» эткaзиб куйдирмаган?

Таажжуб. Шу сатрларни битаётирман-у, рақс юлдузларимиздан бири, талайгина хорижий юртлар томошабинларини ўзбек миллий рақсларила ошно қилиб келаётган бу санъаткорга нисбатан «раққоса» калимаси унчалик ярашмаслиги ҳақидаги фикр кўнглимнинг бир чеккасидан «йилт» этиб ўтди. «Нега?» — ўз-ўзимга савол бердим. Жавоб эса қуйидагича бўлди: «Дилором — рақс шоираси. Ҳар бир назм аҳлига хос бўлганидек, унинг ҳам шоирона услуби, тасвир олами бор».

Эҳтимол, шунинг учун унинг ҳар бир хатти-ҳаракатида мукаммал уйғунлик, оташинлик, мавзунлик, бокиралик, иффат уфуриб турар? Эҳтимол, шунинг учун унинг рақслари Ўрта асрлар мусаввирларининг ўлмас минётирларидек ўзига ром этар? Эҳтимол, шунинг учун унинг рақслари қудрати афсунидан юрак ором олар, руҳ софланар? Эҳтимол, шунинг учун унинг ижодий мундарижасидан ўрин олган ўнлаб ўйинларда ҳар бир халқ ўз тилида гапирар? Ҳақ гап. Чунки бу рақсларда зарифлик, беназир оҳанг, латиф йўсин билан бирга, бетакрор миллий руҳ бор.

Сиз Дилором рақсларини томоша қиларкансиз, бамисоли Аму ўркачларининг кўпик сочувчи асов туялари осмондай забардаст тўлқинлар билан жангу жадал бошлайди, кемалар саҳнига тоғдек юкларни ташлаб, унга тушган сорбонлар устига уюрилади. Балиқ овлаш қасдида Кайвон сайёраси ҳар тун фалак тоқидан юлдузларга тузоқ супрасини ясайди, денгиз сувини симирувчи наҳанг коми учун унга янги ой аксидан ўқ-ёй отади... Ва бу рақсларга ўзингизча тавсиф беришга уринасиз. Рақс санъатлар ичида энг завқбахши, энг гўзали, нафиси бўлиб, у соҳир қаҳрамон аҳвол-руҳияси, кечинмалари замиридаги рубобий оҳангларни очиб бермоғи ҳам фарз, ҳам қарздир дейсиз-да, бари бир таърифингиздан кўнглингиз тўлмайди. Саҳнага тикиласиз.

...Сиздан ўзини олиб қочган уятчан нигоҳ, ҳуркаклик устига ҳимоясизлик намоён бўлади. Энди бу ҳолатга ботиний кўтаринки бир ҳиссиётни қўшиб тасаввур қилинг. Қирқ кокили паришон, оҳудек енгил сакровчи, ана шу туйғу учун ҳар сонияда ўзини фидо қилишга, эсдаликка, мусиқага айланишга тайёр раққосамиз ярашиқли соддалик-ла, саҳнада ўзини шундай эмин-эркин, табиий тутадики, буни кўриб, беихтиёр: «Ҳай-ҳай!» — дейсиз. — «Саҳнада жавлон ураётган тирик маъбуд инсу жинсми?» деб ўзингиздан таажжуб-ла сўрайсиз. Ана ҳайратомуз фасоҳат, ана нафосат-у ана маҳорат!

Сиз Дилоромнинг саҳнадаги парвозларини томоша қиларкансиз, унинг ижоди нақадар мукаммаллигидан сукут сақлашдан ўзга чора тополмайсиз, фақат гўзаллик ҳақидаги нурли туйғулар қалбингизга бостириб киради, бу ҳис сизни юксак-юксакларга кўтаради. Илло — Дилором сурати ва сийрати бағоят гўзал маҳбуба, муҳаббат бобида покдоман, латиф қалбли тимсолдир. Унинг санъати эвазига фақат ҳайрат, таажжуб, таҳайюр сўрайди, холос.

— Менинг барча рақсларимни мусиқа юзага келтиради, — дейди раққоса. — Бирон-бир пайт ҳаяжонли куйми, қўшиқми эшитсам, шулар дилимга муҳрланиб қолади. Икки йилми, уч йилми, баъзан ундан ҳам кўпроқ давр мобайнида мусиқа менинг тасаввуримда ҳаракатларни, ифодаларни, ҳатто либосларнинг туслари билан бичимларигача шакллантиради. Мусиқа мени тўлғоққа солади. Ана шундай кезларда куйлагим келаверади. Аммо, биласиз, қўшиқни эплаб куйлолмайман, шунинг учун рақс туша бошлайман. Менинг ижодий барномамдаги «Сарвиноз» (Шавкат Мирзаев куйи, саҳналаштирувчи — Вилоят Оқилова), «Гуллола» (Абдуҳошим Исмоилов куйи, саҳналаштирувчи — Вилоят Оқилова), «Қадди баста» (тожик халқ куйи, саҳналаштирувчи — Галия Измайлова), «Сарахбори кўҳистона» (тожик халқ куйи, саҳналаштирувчи — Вилоят Оқилова) каби рақсларим шу тариқа вужудга келган.

Ажаб, концертларда унинг қандай рақс тушгани ҳақида биров «чурқ» этиб оғиз очмайди. Фақат мухлислар бир-биридан сўрашади: «Кўрдингми, Дилоромни?» Ва шунда ҳар гал ширин хаёлларга бериламан. Бинобарин юксак санъат ҳеч қачон ўткинчи бўлмаган, унинг умри боқийдир. Ҳатто сўз, ёхуд бўёқлар воситасида муҳрлаб бўлмас, авлодларга етказиш қийин бўлган рақс санъати ҳам ҳеч қачон изсиз кетмаган, кетмайди. У миннатдор авлодларнинг ёдномаларида, барҳаёт анъаналарида, шогирдлар қонида умр кечираверади. Зеро том маънодаги гўзаллик ҳеч қачон ўтган замонда тилга олинмайди, у ҳамиша ҳозирги ва келаси замонда яшайди!

Алқисса, рақслари бизни фақат қувонтирмасдан, кўнглимизга ғулғула солишга, кўз ёш тўктиришга қодир Дилором Шукуржонованинг ижодий камолоти ҳамиша рақснинг юксак чўққиси санъат мезони бўлиб қолгай.

Шерали СОКИН.

СУРАТДА: раққоса Дилором Шукуржонова.

• Наврўз илҳомлари

ГУЛЛАРИМ

НАВРЎЗИ олам келди-ю, қалбим наврўзи оламга айланди, туйғуларим жўш урди. Сўлим баҳорим, сени сўроқлаб дала-боғларга, қир-адирларга йўл олдим. Ям-яшил майсалар қиёсига таъриф тополмадим. Нигоҳим яшил рангларни соғиниб, термулиб тўймасди. Йўлларимда бойчечаклар ястаниб саломга чиқди. Гўзалликданми, муаттарликданми бошим айланди. Аста ариқ лабига энгашдим. Қўлларим ялпиз япроқчаларига урилди, олдим. Қошу кўзларимга суртдим, гўйиб-тўйиб ҳидладим. Яшариш оламида қушдек қадамлар билан баландликлар узра елиб-югуриб бормоқдаман. Мени момақаймоқлар, лолақизғалдоқлар шабадада тебраниб қутлаётгандай, табриклаётгандай туюлади. Уларни авайлаб қўлларимга олгим, бағримга, юзларимга босгим, ўпгим келади. Шу пайт ҳисларимга пайваста бўлгандай бир қўшиқ таралди. Олислардан қулоғимга ёқимли эшитилаётган бу қўшиқ гуллар ҳақида эди. Аста бутун борлиғимни бериб тинглайман.

Қўшиқни тингларканман кўнглим гуллардай яшнаб кетди. Кўз ўнгимда қуёшга юз тутаётган ёқут пиёладек лолалар, наврўзгул, чиннигул, бинафшалар жамоли жилваланади. Менинг нафис, нозокатли гулчечакларим, сизларни шунчалар соғиндимки, ҳатто тушларимда кўрганларим рост.

Ҳа, соғинчларим дилимда, мадҳиянгиз тилимда. Чаманзорим, бахту баҳорим бўлган атиргуллар, бахмалгул, печакгул, жамики гуллар инсон қадамларига очилсин. Мен эса қалбимда алёр, қўлимда гулисафсар билан гулиқаҳқаҳ кулгуларингни эшитиш, чиройингга боқиш, ташрифингга пешвоз чиқиш учун табиат қучоғига ошиқаман!

Мукаррама ХОЛМАТОВА.

АТЛАС КЎЙЛАК

НАВРЎЗ! Шу сўзни эшитганимда негадир юрагим орзиқиб кетади. Кўнглимда меҳр-оқибат, яхшилик булоқларига чайилган ҳислар бош кўтаради. Қалбим ёниқ ҳисларни ичига сиғдиролмайди. Беихтиёр беғубор болалик онларим ёдимга тушади. Ҳар йили Наврўзга атаб тиктирган кўйлакларим жавонда кўриниши биланоқ, уларни қўлга олиб, ўй-хаёлотга бериламан.

Хотира, яхши ҳам хотира бор экан. Яхши кунларинг, гоҳи таъбингни хира қилган воқеа-тасодиф унда қайта гавдаланади.

...Баҳорнинг дастлабки кунлари жажжигина қизалоқлар атласда лоладек ял-ял ёнишади. Улар бир-бирларига сўз бермай кўчани тўлдириб, шодон ўтишади. Фақатгина кўчани эмас, балки бутун оламни гўзалликка тўлдириб кетишади.

Ҳув, анави бўй-басти, жуссаси билан деярли ҳамма қизлардан ажралиб турган кичкинагина қиз. У ўзича тинмай пичирлайди. Наврўзга бағишланган шеър. — У — мен. У—менинг қайтиб келмас болалигим. Беғубор мусаффо дамларим.

Қизлар жонажон маскан — мактабларига Наврўз байрамига шошилишмоқда. Наврўз байрами биз учун ҳамма нарса эди. Кечалари уйқудан кечиб, ялпиз, исмалоқлардан сомса, чучваралар пиширар, баҳорнинг барча яшил неъматлари жам бўлган таббостилар тайёрлардик. Наврўз тантанаси ўзгача бир шукуҳ билан ўтказиларди. Мусобақалардаги мағлубиятлар бизни янада «пиширарди». Ғалаба нашидаси эса қалбимизга сурур олиб кирарди.

Дошқозонлардаги муқаддас таом — сумалакни алқаб, «янаги баҳоргача соғ бўламиз» деб талашиб тотардик...

Эрталаб ишга кетаётиб, атлас куйлагимни жавондан олар эканман, хаёлимдан шу сўзлар ўтди.

Муқаддас ЮСУПОВА.

ҲАММА ХУШНУД

Шу кунларда юртимизнинг қайси ерига борманг, қадрият, меҳр-оқибат тантаналари, хайрия кечалари бўлиб ўтаётганини кўрасиз. Бизнинг Акмал Икромов районидаги Хусайн Шамс номли 4-мактабда ҳам Наврўзга бағишланган байрам кечалари ўтказилаяпти, ҳашар уюштирилди, мактаб атрофи ва ариқлар тозаланди. Абдулҳай Тожиев маҳалласининг онахонлари ва мактаб ходимлари эса сумалак пишириладилар. Сўнгра, мактаб педагоглар жамоаси ва юқори синф ўқувчилари тайёрлаган умумий байрам дастури намойиш этилди. Бунда мактабимизнинг «Феруз» дастаси ҳамда шу маҳалланинг жамоатчилари Обиджон ва Собитжон Асомов, Тўхтамурод Азизовлар ўз чиқишлари билан меҳмонларни хушнуд этишди.

Оталиқ ташкилот — Тошкент — Хитой ҳамкорлигидаги термослар ишлаб чиқарадиган завод ажратган 4 минг сўмга олинган мевали дарахт кўчатлари мактаб ҳовлисига экилди. Мактабимиздаги муҳтож болалар учун Акмал Икромов район халқ таълими бўлимидан ҳар йили икки минг сўм ажратиларди. Бу йил бу уч минг сўмга ошди. Мактабнинг рус тили ўқитувчиси Мавлуда Расулова хайрия уюшмасининг бошлиғи сифатида ажратилган пул ва кийим-бошларни ота-оналарга тантанали равишда топширди.

Наврўз тадбирларини ўтказишда ўқитувчилардан Анвар Акмалов, Раҳматулла Каримов, Лутфия Исломова, Собиржон Бобожонов, Малика Маҳмудова, Муқаддам Набихонова, Шарофат ва Зуҳра Усмонова, Муборак Миротаевалар фаол иштирок этдилар.

Мастура ИНОЯТОВА.

ЯНГРАР БУ КУН

(ҚЎШИҚ)

Боғ-роғларни яшилга
буркаб
Келдинг яна кўркам
Наврўзим.
Димоқларга атрлар
пуркаб,
Хушнуд этдинг ўктам
Наврўзим.
Чор атрофда қушлар
навоси,
Қандай гўзал баҳор
ҳавоси.
Ўзинг табиб — дардлар
давоси, —
Беморларга малҳам
Наврўзим!
Ошиқларга ғазаллар
ўқиб,
Қизлар учун сочбаргак
тўқиб,
Чеккамизга гул-чечак
тақиб
Севинтирдинг эркам
Наврўзим!
Кимдир сенга бергандай
озор,
Кимдир топтаб, этмоқ
бўлди хор.
Соғинганди сени эл
такрор
Байрамимиз кўклам
Наврўзим!
Янграр букун Истиқлол
куйи,
Мустақиллик элнинг
бахт, ўйи.
Эй Янги кун — юртим
обрўйи, —
Қутлуғ бўлсин кўркам
Наврўзим!

Олим ҚЎЧҚОРБЕКОВ.

СУРНАЙ НАВОСИ

НАВРЎЗ байрами шаҳримиздаги маданият муассасаларида ҳам кенг миқёсда нишонланаяпти. Фрунзе районидаги 2-маданият уйи бадиий ҳаваскорлари Наврўзга атаб туркум қўшиқ ва куйлар тайёрлашди. Созанда Баҳодир Ҳакимжонов 1985 йилда бу маданият масканида турли касб эгаларидан иборат ёш сурнайчилар тўгарагини очган эди. Мавжуд бошқа мусиқа тўгаракларии қатори бу тўгарак аъзоларининг сони тобора ортиб бормоқда. Тўгарак иштирокчилари ўзларининг рангбаранг чиқишлари билан шаҳарнинг Абдулла Авлоний, «Ракат», Ўрикзор, «Яккасарой—2», Тўқимачи маҳаллаларида бўлиб ўтган Наврўз тантаналарида хизмат кўрсатишди. Сайфулла Абдуллаев, Ҳожиакбар Муслимов, Эркин Қосимов, Эркин Эшонқулов, Ҳусниддин Исмоилов, Раҳимжон Обидов, Ҳабибулла Абдувалиевлар ўзларининг бетакрор наволари билан эл ҳурматини қозонмоқдалар.

Абдулла ТОЛИПОВ.

• Шингил ҳикоялар

СУМАЛАКЧИ АЯ

МАҲАЛЛАМИЗДА етмиш баҳорни кўрган Меҳри ая исмли онахон яшайди. Қўни-қўшнилар Меҳри аяни «сумалакчи буви» ҳам дейишади. Чунки ҳар йили баҳор эшик қоқиб келди дегунча Меҳри ая ҳаракатга тушиб қолади. Ундиришга буғдой қўяди. Буғдой уруғи ундими аянинг ҳовлиси қўни-қўшни аёлларга, ёш болаларга тўлиб кетади. Дошқозон осилиб, сумалак солинади. Кечқурундан эрталаб тонг отгунча аёллар қозон кавлашади. Нонушта пайтида Меҳри ая ҳаммага сумалак улашади.

Бу йил ҳам шундай бўлади. Тунов куни Моҳира ая бешолти кило буғдойни ундириш учун олаётганини кўрдим. Юрагим энтикиб кетди. Мунча меҳрибонсиз Меҳри ая. Худди назаримда сиз сумалак пиширмасангиз, Наврўз маҳалламизга келмайдигандек туюлади.

ОНАМНИНГ ЯЛПИЗ СОМСАСИ

БАҲОР ёмғирининг завқи, гашти чунонам ўзгача бўлади. Шивалаб ёғиб ўтгандан сўнг ҳаво мусаффолашади. Ногаҳон шундай дамлар тонг палласига тўғри келса-чи? Ёқимли ҳушҳаво димоғингизга кўклам гиёҳлари ҳидини олиб келиб уради. Ўт-ўланларни жонланишини айтмайсизми? Бундай пайтларда илк бор ялпиз ҳиди димоғингизни қитиқлайди. Кўнглингизга илиқлик бағишлайди.

Қўлимда бир қисм ялпиз. Унга интиқлик билан нигоҳ ташлайман-у бир зум ўйга толаман. Ночорликда кечган болалигим, оғир уруш йилларининг қийинчиликлари кўз олдимда гавдаланади.

Ўша кезларда баҳор келди дегунча биз — болаларнинг қўлимиздан халтача тушмас эди. Ариқ ёқаларидан ялпиз териб келардик. Меҳрибон, муштипар онам кепак унини ялпизга қўшиб қотирма қилиб, нон ўрнида ёпиб берардилар. Гоҳо-гоҳо ялпизни картошкага аралаштириб сомса қилардилар. Ялпиз сомса бирам ширин, тотли бўлардики, еган саринг егинг келаверарди.

Йиллар ўтди. Ҳозир ҳам рафиқам ҳар баҳорда икки-уч марта ялпиз сомса қилиб беради. У вақтларда ялпиз сомсани нон ўрнида еб жон сақлаган бўлсак, эндиликда уни дармондори сифатида истеъмол қиламиз.

— Ялпиз сомса одамга дармон бўлади. Тўйиб-тўйиб еб олинглар, — дейди турмуш ўртоғим лагандаги иссиқ ялпиз сомсани олдимизга қўяр экан.

Мен эса яна ўша уруш йилларининг қаҳатчилиги-ю, тиниб-тинчимаган меҳнатсевар онамни эслайман. Қўлимга бир дона ялпиз сомсани олар эканман, димоғимга онамнинг ҳиди урилгандек бўлади.

Турғун ЖЎРАЕВ.

ТОВЛАНАДИ КАМАЛАК

Баҳор бўйи анқир дашту қирларда,
Келинчакдек сепин ёйди табиат.
Юрт боғларин кўмиб алвон гулларга,
Кўклам келди созин чалиб қувноқ-шод.
Булутларнинг кўз ёшидан ниш уриб,
Ёриб чиқди бўғинларин куртаклар.
Айқиради сойлар суви жўш уриб,
Шабнамларга чўмилган қир-ўтлоқлар.
Қор мўл ёғди, дарё шиддатли жуда,
Омадлидир бизнинг жасур деҳқонлар,
Ирғишлаган тўлқинларнинг мавжида,
Барқ уради эртанги тоғ хирмонлар.
Хайр энди оппоқ қорлар, оқ қорлар,
Бўғотларда қотган шиша сумалак.
Яшил олам кел, деб бағрига чорлар,
Етти рангда товланади камалак.
Нафас ростлар бугун уйғоқ далалар,
Булоқларнинг шилдираши қандай соз!
Кўзни олар қирмизи ранг лолалар,
Қушлар куйи дил куйига жўровоз.

Мели БОБОҚУЛОВ.

Ҳар тўғрида

ИШБИЛАРМОНЛИК уддабурронлик ва оқилона иш юритишни тақозо қилади. Эрфурт (Ғарбий Германия)даги қурилиш фирмаси ҳам деворни ёриб ўтган «Трабант» машинасини сиз суратда кўриб турган усулда реклама қилган ҳолда омади чопишга умид қилмоқда.

АМЕРИКАЛИК рассом Кристонинг лойиҳаси асосида яратилган мана бу ажойиб соябонлар ёмғир ва қуёшдан сақланишда жуда асқотади. Эҳтимол, шунинг учун ҳам улар сайёҳлар ва савдогарлар орасида катта талабга эга бўлаётгандир. Ғарб оммавий ахборот воситаларининг бундай соябонларга қизиқиб қолганлиги ҳам бежиз эмас.

КЛИВЛЕНД (Теннесси штати)даги «Мэтлок трейлер» компанияси маъмурияти ахлат ташувчиларнинг иш пайтида шикастланганликлари учун тўланадиган страхование пули миқдори анча ошиб кетганлиги сабабли шошилинч равишда хавфсиз асбоб-ускуналарни ишлаб чиқишга мажбур бўлди. Ихтиро қилинган янги асбоб-ускуналар жароҳатланишнинг олдини олибгина қолмай, балки ахлат ташувчиларнинг меҳнатини анча енгиллаштирди.

СУРАТДА: ахлатни йиғиштириб ташийдиган машинанинг янги тизими — ҳаракатда.

«ЧАНГАЛЗОР қонуни: уни ҳеч ким мағлуб этолмайди! Бунда ким кучли бўлса, ўша омон қолади!» — Германиянинг «Штерн» ойномаси ана шундай шиор остида бир қанча ғаройиб суратларини эълон қилди. Ана шундай суратлардан бирини кўриб турибсиз.

ТАДҚИҚОТЛАРДАН МАЪЛУМ БЎЛИШИЧА...

● САН-ФРАНЦИСКО. Ўрта мактабларда ўқиётган америкалик болалар математика фанини билиш жиҳатидан ўзларининг бошқа мамлакатлардаги тенгдошларидан орқада қолганлар. Принстон дорилфунунининг мутахассислари шундай хулосага келишди. Улар АҚШ, Корея, Тайвань, Ғарбий Европа давлатлари, собиқ Совет Иттифоқи ва Венгриядаги ўқувчиларнинг билим даражаси ва сифатини ўрганиб, тадқиқот ўтказдилар. Американинг Эн-Би-Си телекомпанияси ана шу тажриба натижаларини маълум қилди.

* *Буни меҳр-мурувват дейдилар*

ЭГАЛАРИГА ЕТИБ БОРДИ

МАЪЛУМКИ, Туркия Республикаси Наврўз байрамига атаб республикамиз аҳолиси учун кўплаб инсонпарварлик ёрдами юборди. Турк дўстларимизнинг бизга атаб юборган турли хил маҳсулотлари Наврўз байрами арафасида эгаларига етиб борди. Инсонпарварлик ёрдамини тақсимлаш шаҳар штабининг аъзоси, Тошкент шаҳар раҳм-шафқат ва саломатлик жамғармаси раисининг ўринбосари Елена Баранова билан бўлган суҳбатимиз ана шу инсонпарварлик ёрдамининг аниқ манзиллар бўйича тақсимланганлиги хусусида бўлди.

— Туркиядан Наврўз байрамига келтирилган инсонпарварлик ёрдамидан шаҳримиз учун республика штаби томонидан 121 минг 800 тонна озиқ-овқат маҳсулотлари ажратилган эди, — дейди Елена Васильевна. — Шуни айтиш керакки, Тошкент шаҳар ҳокимлиги қошида ташкил этилган штаб аъзолари, шунингдек Тошкентдаги барча жамоат ташкилотларининг вакиллари иштирокида ана шу инсонпарварлик ёрдами маҳсулотлари тақсимланди.

Шуни айтиш керакки, инсонпарварлик ёрдами районларга, шу районларнинг аҳолиси сонига қараб тақсимланганлиги айни муддао бўлди. Жумладан, аҳолиси сони бўйича шаҳарда учинчи ўринда турувчи Собир Раҳимов районига 125 қоп ун (ҳар бирида 50 килограмм), 96 қоп шакар (ҳар бирида 50 килограмм), 9 банка олхўри мураббоси (ҳар бирида 3.750 грамм), 30 банка маргарин (ҳар бирида 16.380 грамм), 1250 килограмм гуруч, 111 ўрамдаги макарон (ҳар бирида 10 килограмм), 7 килограмм майиз, 180 килограмм қуруқ сут, 94 банка кунгабоқар мойи (ҳар бирида 9.100 грамм) ва 12 қути болалар овқати (ҳар бирида 10 килограмм) инсонпарварлик ёрдамидир.

Бу ёрдамлар жамоат ташкилотлари ҳамда таъминот бўлимлари тузган ва район комиссиялари тасдиқлаган рўйхатлар бўйича жўнатилди. Албатта биринчи навбатда бундай ёрдамлар ёлғиз кексаларга, кам таъминланган уруш ва меҳнат фахрийларига, ногиронларга, кўп болали оилаларга, отаси йўқ болаларни тарбиялаётган оналарга ажратилди.

Шуни ҳам айтиш керакки, Наврўзга аталган бундай инсонпарварлик ёрдами Тошкент шаҳар раҳм-шафқат ва саломатлик жамғармасининг ишонч қоғози билан олинди ва эгаларига топширилди.

Саид БОТИРОВ.

СУРАТЛАРДА: Наврўзга аталган инсонпарварлик ёрдамини тақсимлашдан лавҳалар.

Андрей Пишненко суратлари.

* *Яккакураш усталари*

БРЮС ЛИ—СПОРТЧИ ВА АКТЁР

КАРАТЭ, таэквандо ва у-шу каби яккакураш усталари орасида Брюс Лидан машҳури бўлмаса керак. У таниқли кино юлдузи ҳамдир. Брюс Лининг асл исми — Сяо Лун Ли — яъни Кичкинтой Аждаҳо. Ота-онаси уни шундай аташган. Сабаби Брюс 1940 йили Хитой тақвими бўйича Аждаҳо йилида туғилган.

У ёшлигида чевар, мусаввир бўлган. Шулар билан кифояланиб қолмасдан актёр ва ёзувчи ҳам бўлган. Сиэтлда коллежни тамомлаб, фалсафа фанларининг магистри номзодини ҳимоя қилган.

Унинг отаси Ли Хуэй Чун «Си—цюй» деб аталадиган хитой театрининг актёри эди. Брюс Лига актёрлик қобилияти отасидан ўтган бўлса ажабмас. У ота-онаси Сан-Францискода гастролда эканлигида туғилган. Шу ерда у Ля Чжень Фань деган иккинчи исмни олади. Бу — «Сан-Франциско қўрғони» демакдир. (Хитой урф-одатлари бўйича бир одамга бир неча ном берилиши мумкин). Онаси эса Брюс Ли деган исм берган.

Ўткир зеҳн ва қобилият эгаси, 13 ёшли Брюс Гонконгдаги энг машҳур ўқитувчи ҳисобланган Ип Мэннинг у-шу мактабида таҳсил олади. Шу ерда «Юн чунь» кураш усулини эгаллайди. Яқин масофада туриб муштлашиш имкониятини қўлга киритган Брюс Ли кунига тўрт-беш соат машқ қилади.

Уч йилдан сўнг Кичкинтой Аждаҳонинг маҳорати Гонконг мафияси етакчиларининг диққатини жалб қилди. Ўғлини ножўя хатти-ҳаракатлардан сақлаш мақсадида отаси Брюсни Сан-Францискога олиб кетади. У «Раби Чоу» меҳмонхонасига жойлашиб тирикчилик ўтказиш учун ишлай бошлайди. Айни пайтда кураш маҳоратини мустаҳкамлаб боради. «Юн чунь» усулини тўла эгаллаган Брюс Ли у-шунинг шимол намунасидаги тепиш усулини ўргана бошлайди. У шогирдлари филиппинлик Дан Иносантога ва япон Тики Кимурага ўзининг «Чтень Фань Кунгфу» усулини ўргатади.

Моҳирликнинг чўққисини эгаллаган ёш Брюс ҳурмат-эътибор қозониб, Голливуд киноактёрлари билан дўстлашади. Унга «Яшил жин» номли детектив фильмда яккакураш санъати устаси ролини таклиф этишади. Катта маҳорат билан ўйналган роль унга шон-шуҳрат келтиради, уни Америкадаги машҳур кишиларнинг бирига айлантиради. Уни энди бошқа ролларда ўйнашга таклиф этишади. Голливуднинг таклифларини рад этган Брюс Ли «Голден Хэрвест» кинокомпаниясининг илтимоси билан «Биг Босс» фильмида бош ролни ижро этади. Унинг ажойиб ижрочилик санъати ва кураш техникаси Жануби-шарқий Осиёда катта шов-шувга сабаб бўлади. Кейинчалик у голливудлик продюссер Гоберт Клауэ билан маслаҳатлашиб, шарқ яккакураш услубининг фалсафа ва мазмуни ҳақида «Аждаҳо ороли» деган фильм яратади. Бунда у адолат тарафдори сифатида ўзининг катта қобилият эгаси эканлигини намойиш этади. Бу фильм томошабинлар муҳокамасига қўйилгунга қадар у «Аждаҳо йўли» фильмида ҳам суратга тушиб улгурган эди.

У шу давр ичида ўзининг шогирдларидан бири швециялик гўзал Линда Эмерига уйланиб, Голливудга кўчиб боришга имконият яратади. У ерда ўзига кичик майдонча сотиб олгач, спорт зали қуриб уни жиҳозлайди. Маҳоратини ошира борган Брюс Ли тўсатдан жароҳатланиб, олти ой тўшакка михланиб қолади. Агар махсус машқ билан шуғулланмаганида, кўп тер тўкиб меҳнат қилмаганида Брюс умр бўйи ногирон бўлиб қолар эди. Машқлардан бўш вақтларида у «Цзе циюань дао», «Цзит кундо», «Муштдан ҳам илдам йўл» асарларини ёзади, яккакураш санъатининг чуқур фалсафасини очиб беради. Бунинг учун у шахсий кутубхонасидаги уч мингдан ортиқ китобдан фойдаланган.

Касалидан халос бўлгач «Ажал билан кураш» — ўзининг сўнгги фильмини ижро этишга киришади. Фильмга Брюснинг ўқувчилари, жумладан машҳур баскетболчи Карим Абдул Жаппар таклиф этилади.

Фильмни суратга олиш давомида продюссер Рэймонд Чау билан қисқа вақт фикрлашиб олишгач, бош оғриғи дорисини ичиб, бир оз мизғиб олмоқчи бўлади. Орадан бир мунча вақт ўтгач уни уйғотишга келганларнинг ҳаракатлари зое кетади. Тез ёрдамга чақирилган шифокор йигитнинг миясига қон қуйилган деган ташхис қўяди.

Шундай қилиб кутилмаганда оламга яккакураш санъати билан машҳур бўлган Брюс Ли оламдан кўз юмади. У ҳеч қандай мафия билан шуғулланмаган. Уни Шаолиннинг дин пешволари ҳам ўлдирган эмас.

Брюс Ли Сиэтл шаҳрига дафн этилган. Унинг қабридаги лавҳада «Сенинг нафасинг бизни озодликка етаклайди» деган ёзув бор.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ тайёрлаган.

ШАҲРИМИЗДА ИЛК МАРТА

КУНИ кеча «Меҳнат резервлари» спорт мажмуасида илк бор ақли заиф болалар ўртасида шаҳар биринчилиги учун «Спейил Олимпик» ўйинлари бошланди. 60 нафардан зиёд бола пол устида хоккей спорт мусобақаларида беллашувни бошлаб юборди. Турнир қатнашчилари асосан шаҳримиздаги 1, 2, 57, 87, 104, 105-ёрдамчи мактаб-интернатлардан келган ўқувчилардир.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ушбу мусобақа «Тасвир» уюшмаси қошида ташкил этилган «Барҳаёт» клуби томонидан ўтказилмоқда. Унга «Омега» ташқи иқтисод фирмаси, «Шош» кичик корхонаси ҳомийлик қилмоқда. Ҳомийлар мусобақани ўтказишга кетадиган сарф-харажатлар учун жами 70 минг сўм пул ажратишди.

Мусобақанинг очилишида шаҳар спорт комитетининг раиси Ш. М. Усмонов, республика ўқув-методика марказининг дефектология бўлими мудири Р. Ш. Шомаҳмудова, Тошкент давлат педагогика илмгоҳи дефектология куллиётининг декани, педагогика фанлари номзоди Л. Р. Мўминовалар сўзга чиқиб, ёшларга нафақат жумҳурият, балки келгусида дунё миқёсида ўтказилажак спорт учрашувларида катта муваффақиятлар тилаб қолдилар.

Шуҳрат ҲИДОЯТОВ.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги

ЎЗБЕКИСТОН ТАДБИРКОРЛАРИ ҚАСАБА УЮШМАСИНИНГ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

ЖУМҲУРИЯТ ЎҚУВ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МАРКАЗИ

1992—93 ЎҚУВ ЙИЛИГА

ЁШЛАРНИ

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Жумҳурият ўқув-ишлаб чиқариш маркази тўқимачилик ва тикувчилик саноати, давлат, тижорат, хусусий ва кооператив корхоналари учун юқори малакали йигирувчилар, тўқувчилар ва тикувчиларни тайёрлайди.

Марказга ёшидан қатъи назар 10—11 синфни битирган қизлар қабул қилинади.

Ўрта маълумотли ўқувчилар учун ўқув муддати 1 йил ва бу гуруҳ ўқувчиларига ойига 175—220 сўм миқдорида стипендия ҳамда ишлаб чиқариш амалиёти даврида 300 сўмдан 1500 сўмгача иш ҳақи берилади.

Жумҳурият ўқув-ишлаб чиқариш марказини аъло баҳоларга битирган ҳамда барча фанлар бўйича муваффақият билан ўқиган ўқувчилар Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат олий билимгоҳи, Тошкент давлат техника дорилфунуни, Тошкент давлат иқтисодиёт университети, Тошкент давлат педагогика олий билимгоҳи, Тошкент политехникумига киришда имтиёзли ҳуқуқлардан фойдаланадилар.

11 синф маълумоти билан ўқишга қабул қилинганлар айни пайтда марказ йўлланмаси билан юқорида кўрсатилган ўқув масканларида ўқишлари ҳам мумкин.

Жумҳурият ўқув-ишлаб чиқариш марказидаги ўқув вақти меҳнат фаолиятига киритилади.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхонадан жой берилади ва улар шаҳарга қайд қилинадилар.

Марказга тижорат, кооператив ва бошқа корхоналарда ишлаш учун Тошкент шаҳрида ва шаҳар атрофидаги ноҳияларда яшовчилар қуйидаги мутахассисликлар бўйича ўқишга қабул қилинади:

Конструктор — модельер (кийимларни бичиш, тикиш ва тайёрлашни чуқур ўрганиш билан). Ўқув муддати — 10 ой.

Машинада гул босиш бўйича мутахассислар. Ўқиш муддати — 6 ой.

КИРУВЧИЛАР ҚУЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАДИЛАР: бош директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақида гувоҳнома ёки аттестат, турар-жойидан маълумотнома, 3х4 см. ўлчамли 6 дона фотосурат, тиббий маълумотнома.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700031, Тошкент шаҳри, М. Мироқилов кўчаси, (Педагогика олий билимгоҳи ва Ш. Руставели кўчаси, оралиғида), (7, 9, 11 24, 28-трамвайлар; 13, 16-троллейбуслар; 38, 58-автобусларнинг «Бобур номли истироҳат боғи» бекати).

ТЕЛЕФОНЛАР: 55-78-28, 55-78-30, 55-78-32.

Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармаси
ТОШКЕНТДАГИ «ҚИЗИЛ ТОНГ» ТИКУВЧИЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ НЕГИЗИДАГИ

48-ҲУНАР-ТЕХНИКА
БИЛИМ ЮРТИ

хотин-қизлар, эркаклар ва болаларнинг устки кийимларини тикиш бўйича моҳир чевар бўлишни, бичиқчи, тикувчи касбларини эгаллашни хоҳлайдиган 9—11-синф битирувчиларини

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

9-синфни битирганлар 3 йил ўқиб, якка тартибда «кийим тикувчи» ва «чевар» (машиначи) сингари иккита турдош касб бўйича малака эгаллайдилар.

Бир вақтнинг ўзида 2 йил мобайнида тўлиқ ўрта маълумот олмоқчи бўлганлар махсус суҳбат асосида тажрибавий гуруҳларга қабул қилинадилар.

Бутун ўқиш даврида ўқувчиларнинг кийим-кечак, овқат ва ҳар ойда 40 сўм миқдоридаги стипендия билан ижтимоий таъминланишини билим юрти ўз зиммасига олади.

11-синфни битирганлар 8 ой ўқиб, «бичиқчи» ва «тикувчи» сингари иккита турдош касб бўйича малака эгаллайдилар. Уларга 175 сўмдан 220 сўмгача стипендия тўланади.

Барча ўқувчиларга ишлаб чиқариш амалиётини ўташ даврида 50 фоиз иш ҳақи ва ҳар куни 5 сўмлик қўшимча овқат пули берилади. Ўқиш даври меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади, ўқишни битирганлар Тошкентдаги «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси база корхонасига ишга юбориладилар.

Билим юртини имтиёзли битирганларга олий ўқув юртлари ва техникумларга кириш учун йўлланма берилади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар: директор номига ариза, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисида гувоҳнома, тиббий маълумотнома; ота-онасининг иш жойидан ва турар жойидан маълумотнома, 3х4 см. катталикдаги 4 та фотосурат.

БИЛИМ ЮРТИ МАНЗИЛИ: Тошкент шаҳри, 61-алоқа бўлими, Чехов кўчаси 5«а» уй (1, 2, 5, 8, 9, 24, 26-трамвайлар; 1, 5, 8, 17, 10, 20-троллейбуслар; 2, 3, 60, 71, 80, 98-автобусларнинг «Қизил тонг» бирлашмаси» бекати).

ШОШИЛИНЧ ЭЪЛОНЛАР ХИЗМАТИ

Тошкент шаҳридаги 51-ўрта мактаб томонидан Тўхтаев Ғайрат Бахтиёрович номига берилган Д № 732944 сериядаги аттестат

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«ТУРКИСТОН» САЁҲАТЛАР МАРКАЗИ

март-апрель ойларида саёҳатга чиқиш учун қуйидаги йўналишларни

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Москва — Варшава, 1992 йил, 26 мартдан
Болгария — Истамбул
Болгария — Истамбул — Сурия
Тошкентдан кетилади.
Хитой: Пекин — Шанхай — Харбин
Ҳиндистон: Деҳли — Агра — Деҳли.

Маълумотлар учун телефон: 45-98-78.

БИКК

ЯХШИ ЖИҲОЗЛАНГАН ХИЗМАТ ХОНАСИ - ФИРМАНГИЗ ҚИЁФАСИ
ЯХШИ ЖИҲОЗЛАНГАН ХИЗМАТ ХОНАСИ - АЪЛО КАЙФИЯТ, АЪЛО БИЗНЕС ДЕМАКДИР

Агар сиз хизмат хонангизга қаҳвахона ёки концерт залингизга замонавий ва ўзига хос қиёфа бағишламоқчи бўлсангиз "БИККС-АЛИНА" уюшмаси

СИЗГА ЁРДАМ БЕРАДИ.

Биз турли-туман манзарали пардозлаш материалларидан қуйидагиларни таклиф қиламиз:

темир ва чарм билан пардозланган девор панеллари;

тилларанг ва оқ тусли алюминийдан турли бадиий услубларда ясалган осма шиплар;

ўзига хос шаклдаги шамчироқлар. Улар девор ва шипларнинг металл безаклари билан яхши уйғунлашиб кетади, хона ўзига хос ёритилади.

Маҳсулотларимиз енгил йиғилади, улардан фойдаланиш осон, узоқ вақт хизмат қилади.

Ўз уйим ўлан тушагим, дейишади. Аминмизки, "БИККС-АЛИНА" фирмасининг жиҳозлари билан безатилган хоналар сизга ғоят ҳузур бағишлайди.

Манзилимиз: Тошкент-146, Зебо Шамсуддинова кўчаси, 2-боши берк кўча.

Тошкентдаги телефонлар: 91=31=08, 98=64=53, 68=70=35, 90=94=85.

Тошкентдаги телефакс 8(3712) 904197.

"БИККС-АЛИНА" УЮШМАСИ.
"САРБОН" ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

СП—ТВ

Ахборот маркази

ЙЎЛДОШ ВОСИТАСИДАГИ ТЕЛЕВИЗИОН ЭШИТТИРИШ ТИЗИМЛАРИНИ ТАВСИЯ ЭТАДИ.

БИЗНИНГ ТИЗИМЛАРИМИЗ:

— бу чет эл электроникаси ва ватанимиздаги антенна тизимларининг энг муносиб уйғунлиги,

— бу жаҳондаги етакчи фирмаларнинг энг олий тавсифномалари,

— бу Сизнинг телевизорларингиз экранда ўнларча дастур демакдир.

ФИРМА:

— тизимлар билан таъминлайди.

Ўрта Осиё минтақасида тизимларни йиғиб, ўрнатади, созлайди ҳамда уларга кафолатли ва кафолат муддатидан кейин хизмат кўрсатади.

— Буюртмачининг хоҳишига кўра йўлдошга автоматик созлаш қурилмаси, якка тартибда ва оммавий фойдаланиш тизими билан тўлдиради.

Тошкентдаги телефон: (3712) 74-12-97.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, 700126, Фарҳод кўчаси, 21-уй.

Бизнинг харидорларимиз энг ишончли, ҳаққоний ахборотларни биринчи бўлиб оладилар.

ҲАШАМАТЛИ МУҲРЛАР ВА ШТАМПЛАР

БАЖАРИШ МУДДАТИ 24 СОАТ ШАХ КЕЛИБСИЗ

Мустаҳкам сифатли исталган тилда исталган мураккабликда сиз танлаган йўсинда жиҳозланган ҳуқуқий жиҳатдан қонуний

ТОШКЕНТ

"ФАЙЗ Лтд."
700003 Тошкент
Байналмилал кўчаси, 2-уй

Мулоқот телефонлари
45=45=56
45=43=56

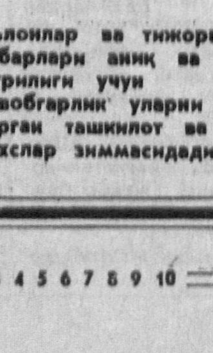

РЕСПУБЛИКА ТИКУВЧИЛИК САНОАТИ АССОРТИМЕНТИ ВА МОДАЛАР МАРКАЗИНИНГ МОДАЛАР ТЕАТРИ

Марказнинг етакчи модельерлари ишлаб чиққан муаллифлик моделлари аттракционини ўтказиш билан бир қаторда «Баҳор-ёз» мавсумий кийим-кечаклар янги моделларининг

марказлаштирилган

НАМОЙИШИГА

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Намойишлар 27, 28, март, 3, 4, 10, 11 апрель соат 18.00 да ўтказилади.

МАНЗИЛИМИЗ: Сапёрлар кўчаси, 25-уй («Россия» меҳмонхонаси» бекати).

ТЕЛЕФОНЛАР: 56-04-19, 56-05-25.

Н. К. Крупская номли Тошкент Педагогика билим юрти томонидан **Эргашова Фотима Усмоновна** номига берилган КТ 926743 номерли йўқолган

ДИПЛОМ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

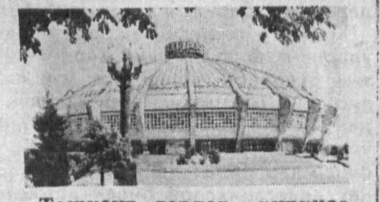

Тошкент давлат циркида — мактаб ўқувчиларининг баҳорги таътил кунларида «Лилипутлар цирки» гуруҳининг чиқишлари (11, 14, 17.00).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА —
24/III да Олтин девор,
25/III да Мирзо Улуғбек,
26/III да Афандининг беш хотини.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА —
23/III да Катта концерт,
25/III да Фарҳод ва Ширин,
26/III да Ака-ука совчилар,
27/III да Анқовлар чайқови,
28/III да Куёвлар конкурси.

КИНО

23—24 МАРТДА

Алишер Навоий номидаги «Санъат саройи» — «ҚОНУНДАН ҲАМ ЮҚОРИ» (11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00). «ЖАНОБ КУЁВ» (10.00, 13.00, 16.00, 19.00, **кичик зал).**

Фурқат — «УЧ ҒАЗАБЛАНГАН ЭРКАК» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).

Нукус — «УЧ ҒАЗАБЛАНГАН ЭРКАК» (10.30, 13.30, 16.30, 19.30).

Тошсовет — «ЎЛИМГА МАҲКУМ ЭТИЛГАН» (11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 20.40).

Дўстлик — «ҚУРОЛ ТАНЛАШ» (ҳар соатларда).

Москва — «ҚУРОЛ ТАНЛАШ» (11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 20.40).

Ўзбекистон халқлари тарихи музейи жамоаси музей илмий ходими С. Муҳамедовга отаси **Сафохон МУҲАМЕДОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади. Марҳумга худодан раҳматлар, фарзандлари ва яқинларига сабр-бардош тилайди.

Тошкент автомобиль-йўллар олий билимгоҳи ректорати ва жамоат ташкилотлари «Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси» кафедрасининг катта ўқитувчиси М. Азимовага отаси **Мирвоҳид ЖАВҲАРОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

53.654 нусхада чоп этилади • Нашр кўрсаткичи 64690. • Буюртма № Г—20 • Босмага бериш вақти 11.30. • Босмага берилди. 12.00 • 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10